

LA DISPONIBILITAT I L'ÚS DE JOGUINES
PER A INFANTS AMB NECESSITATS
EDUCATIVES ESPECIALS.
LES JOGUINES ADAPTADES

“Treball de Final de Grau de Mestre d'Educació Primària”

Maria Garcia Folguera

Tutora: Marta Marimon Martí

Any acadèmic: 2014 – 2015

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 15 de maig del 2015

Agraïments

Primerament, vull donar les gràcies a la meva tutora, la Marta Marimon, de la Universitat de Vic, per guiar-me i donar-me els consells i les eines per confeccionar aquest treball.

Cal esmentar a les educadores i fisioterapeutes de l'Escola Especialitzada Guimbarda i de l'Escola Especial La Sagrera, que s'han ofert desinteressadament a col·laborar en aquesta recerca, cedint-me la informació necessària i les dades d'aquests centres. Així doncs, moltes gràcies Maribel i Mercè per la vostra participació i per haver-me presentat dues mares d'alumnes de les vostres escoles.

També vull agrair a l'equip de la botiga Mediàtric, la seva disposició i el bon tracte rebut. Especialment, gràcies a la Laia per mostrar-me valuosos recursos dels quals disposen.

Gràcies a la meva família i amics que m'han donat suport durant tot el procés.

A tots vosaltres, moltes gràcies per participar-hi.

Resum

Les joguines adaptades són aquelles que utilitzen els nens amb Necessitats Educatives Especials (NEE) degut a les seves limitacions, tan motrius com cognitives, que permeten que l'infant pugui gaudir i aprendre jugant. Tanmateix, es troba poca informació sobre quines són les joguines més adequades pels infants amb NEE i l'existència d'aquest recurs adaptat a la societat. Aquesta investigació consisteix en conèixer millor la seva utilització en l'actualitat dins les escoles i a les llars, com també el seu paper i accessibilitat dins del mercat. Mitjançant entrevistes a mares, mestres i una especialista del sector de la joguina, es posa de manifest la necessitat d'informació sobre l'existència i l'ús d'aquestes joguines adaptades, així com les dificultats a l'hora de trobar-ne. Alhora, quan s'analitza el paper de les empreses que fabriquen i proporcionen joguines al mercat, s'observa que les joguines adaptades conformen una minoria molt poc significativa dins del sector. D'aquesta recerca, sorgeixen noves preguntes, com per exemple, quina seria la utilització d'aquest recurs a altres països, o si canviarien les dades obtingudes, si ens centréssim en joguines adaptades a una dificultat motora o cognitiva en concret.

Paraules Clau

Joc, joguina, joguina educativa, joguina adaptada, accessibilitat.

Abstract

The adapted toys, are those being used by children with special educational needs, due to their motor or cognitive limitations, that allow the child to enjoy and to learn while playing. However, there is very few information about what the most appropriate toys for children with SEN are, and about the existence of this adapted resource, towards society. This research consists on getting into know better their current use inside schools and homes, as well as to find out what is the role these toys play and their accessibility regarding the market. Through interviewing mothers, teachers, and one specialist in the toy sector, it is underlined how much information about the existence and use of these adapted toys is needed. It also shows the difficulties in finding adapted toys. In addition, when analysing the role that companies that produce and supply toys play in the market, it can be seen that adapted toys are a very least significant minor part of the toy's sector. From this research, they come up new questions as, for instance, what the use of this resource would be like in other countries, or if the obtained data items would change, if the focus of the investigation was about adapted toys for children with a specific motor or cognitive difficulty.

Key words

Game, toy, educational toy, adapted toy, accessibility.

ÍNDEX

	Pàgina
1. Introducció.....	6
2. Fonamentació teòrica.....	8
2.1. El Joc.....	8
2.1.1. Definició de joc.....	8
2.1.2. Finalitat de joc.....	12
2.1.3. Importància del joc.....	14
2.1.4. Factors de l'entorn.....	15
2.1.4.1. Adults i família.....	15
2.1.4.2. Escoles i mestres.....	16
2.2. La juguina.....	17
2.2.1. Definició de la juguina.....	17
2.2.2. Classificacions.....	19
2.2.3. La juguina educativa.....	20
2.2.4. Mercaderia de joguines.....	21
2.2.5. Elecció de joguines.....	22
2.3. La juguina adaptada.....	24
2.3.1. Necessitat d'adaptar joguines.....	24
2.3.2. Definició de juguina adaptada.....	25
2.3.3. Exemples de joguines adaptades.....	27
2.3.4. Utilitat i accessibilitat.....	29
3. Part pràctica.....	30
3.1. Objectius.....	30
3.2. Metodologia.....	30
3.3. Procediment de recollida de dades.....	32
3.3.1. Dimensions de l'estudi.....	32
3.3.2. Mostra.....	34
3.3.3. Instruments de recollida de dades.....	35
3.3.3.1. L'entrevista.....	35
3.3.3.2. L'observació.....	38

3.3.4. Fases.....	40
3.4. Resultats i anàlisi de dades.....	42
4. Conclusions, discussió i prospectiva.....	45
4.1. Discussió.....	45
4.2. Limitacions.....	47
4.3. Prospectiva de futur.....	48
4.4. Reflexió personal.....	48
5. Bibliografia.....	50
6. Annexos.....	52
6.1. Entrevistes a les mestres.....	53
6.2. Entrevistes a les mares.....	60
6.3. Entrevista a l'especialista del sector de la joguina.....	64
6.4. Quadre d'observació.....	67

1. Introducció

Aquest treball de recerca s'emmarca en l'assignatura "Treball Final de Grau" (TFG). Amb aquest, es dona per finalitzat el Grau de Mestre en Educació Primària, en aquest cas, cursat a la Universitat de Vic.

La temàtica principal, la joguina adaptada, s'enfoca des del propi interès pel negoci de la joguina, amb base a una experiència de més de cinc anys treballant en aquest sector. És en aquest context, on s'observen diverses situacions on es plategen dubtes sobre quina és la joguina aconsellable per a un infant amb necessitats educatives especials. Generalment, quan es planteja aquest dilema, s'acaba optant per una joguina de menys edat o més senzilla, sense seguir cap criteri en concret.

Per tant, a partir de no poder oferir joguines pròpiament adaptades a les necessitats de cada infant, quan aquestes han estat sol·licitades, es crea un gran interès personal envers l'existència i disponibilitat d'aquest tipus de joguines.

La visió com a mestra i com a mare d'alumnes amb aquestes dificultats, és una de les claus per a determinar el rol d'aquest recurs: la joguina adaptada.

El propòsit general d'aquesta investigació, consisteix en determinar el grau d'utilitat d'aquestes joguines pròpiament adaptades, així com de la disponibilitat per part de les famílies i professionals de l'educació que les sol·liciten.

La recerca s'ha dut a terme a la ciutat de Barcelona, concretament, a dues escoles del barri de La Sagrera i a tres empreses del sector, una multinacional, una nacional i una especialitzada en la joguina adaptada, situades al centre de la ciutat.

Els participants més destacats de l'esmentada recerca, realitzada entre els mesos de gener i de maig del 2015, són dues educadores (una de cada escola), dues mares d'alumnes amb necessitats educatives molt diferents i una especialista en el sector de les joguines adaptades.

Dels estudis prèviament realitzats sobre les joguines adaptades, s'obtenen recursos bibliogràfics com el reportatge de l'any 2011 on s'entrevista a Jaime Alejandro Martínez, director general de coordinació de polítiques sectorials sobre la discapacitat

del ministeri de sanitat. En aquesta entrevista es posa èmfasi en la necessitat de crear joguines per a tothom. Més recentment, la font d'informació principal d'aquestes joguines es fonamenta en pàgines d'internet, la majoria d'elles estrangeres. Aquestes pàgines web, ofereixen informació més extensa sobre catàlegs, articles, consells i orientacions adreçades a diferents públics interessats en aquest tipus de joguines.

Tanmateix, la informació sobre el tema de les joguines adaptades encara és escassa i se'n troba poca i en anglès. Aquest treball, per tant, és idoni per a fer un enfocament més profund sobre la qüestió, especialment dins la societat catalana.

Específicament, en el món de l'educació, també es constata l'escassetat de la informació que sovint va relacionada amb materials adaptats per infants d'Educació Infantil o per a l'àrea d'Educació Física i no, concretament en el joc o la joguina.

Quan a la seva estructura, el document es divideix en dos grans blocs: La fonamentació teòrica i una part pràctica. Aquest primer bloc, exposa la terminologia i la informació essencial per a entendre i comprendre el treball. El segon bloc, consisteix en l'anàlisi i recerca de la informació pròpia, que conduiran a les conclusions finals. Finalment, trobem la bibliografia on hi haurà les referències de les fonts on s'ha extret tota la informació sobretot del primer bloc i els annexos que inclouen els instruments de recollida de dades.

2. Fonamentació teòrica

2.1. El Joc

Molts autors, com Fingerhann (1970), opinen que l'origen del joc es troba als principis de la humanitat, essent una necessitat vital, sorgida de manera espontània en tots els éssers vius.

Segons el Doctor en Educació Física Alfonso Valero, la bibliografia entorn al joc és molt abundant, ja que es tracta d'una activitat pròpia de qualsevol espècie animal superior i no específica de l'ésser humà (Puig, 1994).

A més, centrant l'interès en les persones i més concretament en els infants, el joc és una de les activitats que ha cridat més l'atenció dels estudiosos i el fenomen cultural més investigat (Johnson, 1986; Brito, 2000).

Valero assenyala i destaca com, per tant, intentar resumir els aspectes més rellevants que s'han escrit entorn al joc, pot resultar una tasca molt complexa.

2.1.1. Definició de joc

A continuació, podem observar les diferents maneres de definir el concepte de "joc", segons experts en la matèria, al llarg de la història.

Al llibre de Borja i Solé (1982: 28), trobem el següent fragment: "Un alemany Carles Groos, ha sigut qui ha donat la definició més cabal i encertada. Sosté, en la seva obra "els jocs dels animals" que "el joc és per als nois i les bestioletes, com un preludi, una iniciació, una preparació a llur vida posterior". Borja i Solé sosté que, tal i com deia Groos, el joc representa un mètode d'entrenament per a la vida adulta.

En canvi, d'altres autors de referència en la matèria, com Johan Huizinga (1968:16), defineix el concepte en qüestió de la següent manera:

“El juego es una acción o actividad voluntaria, realizada dentro de ciertos límites fijados de tiempo y espacio, que siguen una regla libremente aceptada, pero completamente imperiosa, provista de un fin en sí misma, acompaña de un sentimiento de tensión y de alegría y de una conciencia de ser algo diferente de lo que se es en la vida corriente”.

Aquesta segona definició, menys biològica que la de Groos, posa en centre d'atenció la voluntarietat d'experimentar quelcom allunyat de la quotidianitat.

Guitart Aced (2004), proposa una definició en un punt intermig entre les dues anteriors, ja que integra aspectes biològics amb un sentit més lúdic del joc. Tal i com diu Aced, el joc es plantejaria com una activitat natural de les nenes i els nens que els proporciona plaer, satisfacció i diversió. I, per tant, segons l'autor, es tracta d'una activitat motivadora en ella mateixa. I, a més, un mitjà per experimentar coses noves, i desenvolupar habilitats de tota mena (intel·lectuals, físiques, emocionals...) entre d'altres. A més, Guitart exposa una àmplia diversitat d'aspectes que els infants poden abastar a través del joc, així com l'autoconeixement i el foment de les habilitats socials.

Actualment, la definició que l'eina “Diccionari.cat” (projecte digital del Grup Enciclopèdia Catalana, 2007) ens ofereix del concepte “joc”, en aquest context, és: “Activitat física o mental que té com a principal fi la diversió o entreteniment del qui l'executa”. Es tracta, per tant, d'una visió més enfocada als aspectes lúdics, en consonància amb el parer de Vigotsky (1930). L'autor rus, considerava el joc com la satisfacció immediata dels desitjos, d'on l'infant no espera obtenir un resultat útil.

Diversos autors han estudiant les tipologies de jocs existents, amb el propòsit d'establir classificacions. Per exemple, Roger Caillois (1958), qui planteja que *Homo Ludens*, l'obra de J. Huizinga (1968), no és un estudi complert dels jocs, ja que li manca una classificació i descripció d'aquests.

Una classificació proposada per Callois, exposada a l'obra de Sarazanas i Bandet (1982: 17), s'estableix a partir de la manera amb què es desenvolupa cada activitat. Aquesta activitat, pot ser:

- Lliure: On el jugador no pot ésser obligat sense que el joc perdi immediatament la seva naturalesa de diversió atractiva i alegre.
- Separada: Circumscribida a límits d'espai i de temps, precisos i assenyalats prèviament.
- Incerta: El desenvolupament de l'activitat no pot ser determinat, i el resultat de la qual no es pot adquirir amb anterioritat. Per força, s'ha d'establir un cert marge a la iniciativa del jugador, donada la seva necessitat natural d'inventar.
- Improductiva: No ha de crear béns ni cap tipus de nous elements.
- Regulada: Sotmesa a convencionalismes que suspensen les lleis ordinàries i que instauren momentàniament una nova legislació, que serà l'única que compti.
- Fictícia: Acompanyada d'una consciència específica de la realitat secundària o de franca irrealitat amb relació a la vida quotidiana.

Anteriorment, Jean Château (1947:26) va estudiar els principals tipus de jocs que apareixen successivament a la vida dels infants, classificant-los a partir de:

- Jocs funcionals de la primera infància.
- Jocs simbòlics, que quasi mai apareixen abans del tercer any.
- Jocs de proesa, que són la majoria durant els primers anys d'escola primària.
- Jocs socials, que realment no s'organitzen fins el final de la infància.

En consonància amb l'opinió de Callois, Château, a la seva obra *Le jeu de l'enfant après trois ans*, declara que "no es pot educar ni conèixer un nen sense saber per què i com juga".

Joc envers treball

Existeixen diverses teories entorn al joc envers el treball, d'entre les quals destaca l'anomenada "Teoria de l'excés d'energia", desenvolupada per Herbert Spencer (1855). Aquesta teoria, manifesta que "el joc és una descàrrega energètica" i, com els infants no necessiten realitzar l'esforç que fan els adults per guanyar-se la subsistència, disposen d'un caudal d'energies que no saben com utilitzar, però han de ser esgotades.

També existeixen teories oposades a la de Spencer. Per exemple, l'anomenada "Teoria del descans o esbarjo". Segons Lazarus (1833), els nens consideren el joc com a descans de l'esgotament produït pels esforços previs realitzats (també considerats "treball").

L'expert Hegeler (1965: 48), afirma en diverses obres que: "El juego del niño es su trabajo". Per això, tal i com ho fan molts psicòlegs, creu que el joc de l'infant s'ha de prendre seriosament i respectar-lo, tal i com és tractada la feina dels adults.

A l'obra de Hegeler, *Cómo elegir los juguetes*, l'autor elabora una definició de "joc", per mitjà d'una comparació amb el concepte de "treball", feina o labor dels adults diferenciant tots dos conceptes pel fet que es busquen resultats diferents (obtenir recompenses o experimentar amb la matèria) en totes dues activitats.

A partir d'aquestes afirmacions, Hegeler conclou que la motivació interna és l'únic i vertader atribut que distingeix el joc del treball. És a dir, aquell sentiment que empeny al propi infant a realitzar l'activitat, que és una tasca amb la qual hi creu.

Posteriorment, S. Szulanski (2009), considera que el joc i el treball són dos conceptes amb punts de contacte entre sí, formant una explicació vàlida de l'actitud mental amb la qual es desenvolupen i la dels seus interessos. Afirma que el joc és lliure i té la seva finalitat en la pròpia activitat, mentre que el treball s'orienta cap a l'assoliment d'una fita fora de l'activitat, conduint, generalment, a la producció d'un resultat. Aquest pensament més actual, coincideix amb les idees de Hegeler.

Tant les teories antigues, com autors posteriors experts en el tema, recolzen que els infants juguen amb una finalitat, encara que no es posin d'acord amb quina és aquesta (el descans, la descàrrega d'energia, l'acompliment d'una tasca, etc.).

2.1.2. Finalitat del joc: lúdica i pedagògica

Les interpretacions sobre el per què i per a què juga l'infant, les trobem expressades a través de diverses teories. Aquestes, segons Szulanski (2009), es poden agrupar en dues grans categories: les que busquen el seu origen en allò heretat per l'espècie, els instints, comportant actituds finalistes; i les que veuen el joc com a resultat del funcionament d'estructures mentals que, en el seu desenvolupament i interacció amb el medi, permeten l'adaptació de l'individu a aquest, o el vinculen amb les experiències que el nen vol repetir, dominar o negar. En una categoria intermèdia, l'autor ubica les que consideren el paper del joc com a preparació de la vida adulta.

A partir d'aquí, distingim en el joc la finalitat lúdica de la pedagògica, aportant la visió de diferents autors.

Finalitat lúdica del joc

Molts autors, com l'anteriorment citat S. Szulanski, creuen que, fonamentalment, el joc és per als nens una activitat que produeix plaer, sense cap altra finalitat que el plaer obtingut en dur-la a terme.

Vygotski (1978) reafirma la visió esmentada, però ho matisa, i diu que no accepta que el joc impliqui sempre situacions de plaer i que aquesta sigui la motivació exclusiva per la qual el nen juga. Així doncs, segons l'autor, hi ha situacions amb què aquest, en els seus jocs, ha de travessar moments mancats de plaer, fins arribar a un resultat final que, aquest sí, li produeix plaer.

El psicòleg experimental Jean Piaget (1981), coincideix amb la visió de Vygotski, en relació amb que considera la pròpia activitat com a origen i fonament del joc. No obstant, cada un d'ells respon de diferent manera a la pregunta "Per què busca el nen l'activitat lúdica?". Segons Piaget, l'origen és fonamenta en l'afecte. Vygotski, en canvi, opina que el joc suposa l'escenari on els infants reproduïxen i creen els coneixements que ja tenen sobre el món que els envolta.

La pedagoga de renom Aurora Medina, expressa al llibre *El Juego Educativo* (1983: 10):

“Cuando hablamos de recreo mediante el juego o la poesía o la música, estamos haciendo alusión a una forma de actividad que no sólo es agradable y alejada del simple pasivismo, sino que tiene valor de creación por sí misma. [...] Por eso la actividad lúdica es tan importante en el niño pequeño, que posee una inteligencia, un cuerpo y un espíritu en proceso de construcción, de desarrollo, de recreación en suma. Tiene por tanto, un valor educativo esencial como factor de desarrollo, como gimnasia física y mental, como estímulo del espíritu, como tónico, y puesta a punto de todo ser”.

Amb aquestes paraules, Medina transmet la idea de que el joc té una funció lúdica i educativa alhora. No obstant, com veurem a continuació, hi ha d'altres personalitats que associen el joc més estretament amb l'educació dels infants, o la pedagogia.

Finalitat pedagògica

El filòsof Plató, a *La República*, ja assenyala la importància educativa del joc.

Com explica el llibre *El Juego. Debates y aportes des de la didáctica*, de diversos autors com Penchansky de Bosc (2009), va ser a partir de Froebel quan el joc va adquirir categoria pedagògica. I també Froebel, va donar llum a les conclusions de psicòlegs de la talla de Vigotsky, Wallon, Erikson o Piaget, on podem trobar fonaments sòlids entorn a la necessitat d'incloure el joc en l'Educació Primària.

Hetzer (1978), recolzant aquesta necessitat d'incloure el joc en el món educatiu, afirma que jugar i aprendre constitueixen una unitat inseparable. Entenent que si els nens poden escollir els jocs que els hi agraden i reconeixen que l'aprenentatge és necessari per a l'èxit dels mateixos, estaran disposats a aprendre jugant.

Més recentment, Guitart escriu a la seva obra: “El joc és primordialment una font de plaer i una font d'aprenentatge de tota mena que ajuda l'infant en el seu desenvolupament personal i social”. Aquestes característiques, afirma l'autor, que són les que donen riquesa a aquesta activitat infantil, a més que possibiliten que l'educadora o l'educador la pugui aprofitar com a eina educativa. Guitart, d'aquesta manera, valora positivament el joc com a eina educativa, sense deixar de banda el plaer que produeix en els infants.

2.1.3. Importància del joc

La Doctora Maria de Borja (1985) afirma que per desenvolupar totes les habilitats dels infants, l'entorn més estimulant i natural és el del joc. La Dra. Borja, és un exemple dels experts que destaquen la importància del joc, entès com a motor per al desenvolupament dels infants, sobretot en els primers anys de vida. Opina que el joc permet que els nens se situïn en la vida explorant-se a sí mateixos i el seu entorn.

La pedagoga Aurora Medina (1983), dóna tal importància al joc, que el cataloga com essencial per a l'ésser humà, tot afirmant que s'ha intentat definir el joc com una activitat essencial de l'ésser humà o com un exercici d'aprenentatge per a la vida ulterior.

Mitjançant l'obra *El juego y los juguetes*, Hetzer també es pronuncia sobre la importància del joc, dient que els nens necessiten jugar, ja que el joc representa el contingut principal de les seves vides, sobretot en certes fases de la seva evolució.

Hetzer, com exemple de la relació joc-infantesa, afirma ens preocupa bastant veure un nen que no juga amb entusiasme o que juga poc, afirmant que generalment tenen problemes. L'autor també descriu els beneficis que s'obtenen per mitjà del joc (auto coneixement, socialització, etc.), i el descriu com la base òptima per a una vida adulta sana, d'èxit i plena.

Szulanski (2009: 3) aporta una visió molt concreta sobre la importància del joc. Afirma que "amb l'aparició del joc, es desenvolupa la civilització i esdevé un indicador de cultura".

A l'obra literària escrita per Pau Vila, *Què els duran els reis als nostres fills?* (1923), l'autor afirma que el joc és el mitjà pel qual el noi porta cap a la conquesta de les seves activitats futures. Exposa que l'infant veu en el joc un descans relatiu, un exercici d'estímul per al coneixement orgànic, un refresc constant de les activitats de nou

apreses, un poder socialitzador, una canalització dels instints antisocials atàvics. Vila (1923: 12) assegura que: “Un noi sense jugar no podria arribar a home, moriria o pujaria amb una personalitat feble i un organisme dèbil”.

Com veiem, són diversos els autors que opinen que el joc constitueix el factor dominant de la vida infantil. No obstant, d'altres com Vygotski no hi estan d'acord amb que el joc sigui el tret predominant de la infantesa, sinó que el considera un factor bàsic del desenvolupament.

2.1.4. Factors de l'entorn

L'entorn dels infants envers el joc i les joguines, té un paper molt important, en el qual insisteixen molts autors. Segons Szulanski (2009), els jocs i materials emprats, estan directament relacionats amb el medi físic i social, amb la societat, així com amb el moment històric en què tenen lloc.

2.1.4.1. Adults i família

En l'obra de diversos autors, *El Juego. Debates y aportes des de la didáctica* (2009: 4), trobem una reflexió de J. Leif i L. Brunelle, sobre la perspectiva de joc per als adults, adolescents i nens. Aquesta és en referència als adults: “El joc és un mitjà de descans en la seva vida laboral, per a permetre's un 'no deure'”. Els autors parlen del significat del joc per als adults, relacionant-lo molt estretament amb l'esbarjo i la despreocupació. Leif i Brunelle (2009 :5) consideren que els adolescents necessiten el joc per tal de “reafirmar el seu Jo”.

En canvi, afirmen que el nen que juga se sent lliure, ja que les seves accions no són punibles, ni recauen en l'objectivitat de les normes dels adults. Per tant, consideren que el nen sent que pot equivocar-se o fer quelcom mal fet, al marge dels retrets que podria rebre per part dels adults. El nen se sent lliure. Cal destacar però, que en aquesta llibertat, els experts valoren la rigidesa del nen envers les normes que proposa

el joc. No es perdonarà a sí mateix, ni molt menys als altres, infringir aquestes normes, considerades com a lleis.

Hetzer proposa, a l'obra *El juego y los juguetes*, que cal dedicar una atenció molt especial al joc dels nens en edat preescolar, ja que no creu que sigui suficient que els pares confiïn amb que els nens sabran aprofitar el joc per al seu desenvolupament, independentment dels adults. Opina que el recolzament i esforç dels adults és vital, i diu que això s'aplica especialment al nen petit, ja que posseeix una extraordinària disposició per aprendre jugant.

En resum, Hetzer interpreta que els adults generalment menyspreen el joc infantil, i en canvi haurien d'ajudar els infants, fent-los de guia en el seu joc lliure i oferint eines d'aprenentatge i incentius per a que els nens ho puguin aprofitar. L'autor també posa èmfasi en el fet que el nen necessita companys de joc, de la qual cosa responsabilitza els adults, ja que ho troba de vital importància.

2.1.4.2. Escoles i mestres

En el llibre de la Dra. Borja i Solé, *El Joc, eina pedagògica a Catalunya* (1982: 25), s'assenyala la perspectiva de diverses escoles que incorporen el joc en diferents aspectes pedagògics. Entre les quals, es troben:

- L'escola moderna: Ferrer i Guàrdia: A partir de la influència d'algunes escoles franceses, la importància del joc en el procés educatiu i la consideració del treball com un element de primer ordre constitueixen dos aspectes fonamentals del seu sistema.
- L'escola Catalana: Mossèn Cinto. Textualment, el llibre exposa que "fou la primera escola que va practicar el dibuix veritablement educador (...) L'infant juga, i tot jugant se li posen els camins de penetració cap a la conquesta del dibuix".
- L'escola horaciana: Pau Vila. La Dra. Borja (1982:26) expressa que: "En l'escola horaciana el curs maternal és considerat com una prolongació de la família. Els petits estan envoltats de pissarres, joguines, 'dons' de Froebel, plantes i flors; i van fent 'jocs que semblen treballs i treballs que semblen jocs'".

D'altres experts com Herrero Grandoso, per mitjà de la seva obra *La simulació a l'aula. El joc com a eina didàctica* (1990: 11), insisteix en el paper dels mestres amb relació al joc infantil. Es queixa de la situació paradoxal on, d'una banda, hi ha una evident progressió pel que fa a nombre de jocs al mercat i una freqüent aparició d'articles dedicats al tema i, per l'altre, la utilització d'aquests jocs és mínima. El seu retret envers els mestres, es basa en la seva afirmació que "El professional de l'ensenyament concedeix al temps una importància inversament proporcional a la que dóna al joc, ja que el joc...és una pèrdua de temps!, o bé perquè "no tinc tant temps si he d'acomplir el programa".

El mateix autor, Herrero Grandoso, afegeix altres raons que, segons ell, expliquen tal paradoxa (tot i que hi ha més jocs al mercat, aquests no s'utilitzen a les aules), especialment, la situació de l'ensenyament al país. Un dels grans mals del nostre sistema educatiu que, amb certa freqüència, no permetia la posada en pràctica d'aquells projectes que trencaven amb els programes establerts.

Herrero remarca que la situació de l'ensenyament en el passat, és en la mentalitat d'un bon nombre de professors que practiquen una autocensura, potser per comoditat personal, molt més frustrant encara que la que es deriva del mateix sistema.

2.2. La joguina

"Puede parecer artificial separar el estudio del juego del estudio del juguete; igualmente parece más fácil interesarse por los accesorios que se ven, que se tocan y sienten, que por la actividad abstracta". Sarazanas, R. Bandet, J. (1982: 13).

2.2.1. Definició de la joguina

Podem trobar també per al concepte joguina una gran quantitat de definicions fetes per diversos autors. Tot i així, Roger Pinon (1982) assenyala que no s'ha fet suficient investigació i que la informació que tenim sobre el concepte és molt superficial. Indica, que innumerables problemes de creació, de difusió, d'estil, de tècnica, de relacions

amb la psicologia general, social o ètnica, amb la religió, l'art i la cultura, sense tenir en compte el comerç, la medicina i l'educació, fan de l'estudi de la joguina, potser, un tema nou, sens dubte fonamental, que no pot ser abordat sense abans excusar-nos per no poder ser més que superficials o incomplets, degut a l'estat actual de la investigació.

D'altra banda, Hetzer (1978), assenyala que les joguines són un pobre sucedani d'un món mancat de possibilitats, referint-se a que les joguines substitueixen elements de la naturalesa que podem trobar en altres ambients, posant èmfasi en el medi natural. I afegeix, que la joguina és també un mediador que ajuda al nen a incorporar-se al cicle cultural al que pertany. És a dir, que la joguina s'entén com una eina per al desenvolupament dels infants envers l'edat adulta.

Altres autors, com és el cas de Sarazanas i de Bandet, qüestionen amb les seves obres, primerament, si el joc i la joguina es troben tan indissolublement units que no poden existir l'un sense l'altre.

D'acord amb aquesta qüestió, Chapela (2002: 36) parla de la joguina com una necessitat del joc per tal d'aconseguir que s'expressi mitjançant la matèria i aprengui manipulant-lo. La seva postura, doncs, es decanta per l'afirmació de que "el juego necesita juguetes". La justificació que dóna sobre aquesta afirmació, és: "La imaginación tiene que expresarse sobre la materia. Porque las habilidades se logran manipulando. Porque los escenarios lúdicos se vuelven sensorialmente estimulantes cuando la vista contempla las hazañas que logran la imaginación y las manos".

Chapela a la seva obra, explica què és i què no és una joguina, mitjançant exemples en els quals descarta tots aquells objectes que diuen a l'infant indicacions del que han de fer, per exemple, "prem aquest botó" i ens diu que quan ens diem el terme de "joguina" ens referim a qualsevol objecte manipulable, versàtil i segur, que sigui capaç de transformar-se en qualsevol cosa, en allò que necessitin els jugadors. Per tant, no considera tots els objectes que anomenem joguines com a tals sinó només aquelles que tenen la possibilitat de transformar-se en allò que els seus jugadors vulguin.

2.2.2. Classificacions

Com en el cas del joc, les joguines també les podem trobar classificades de múltiples maneres, seguint diferents criteris.

Hetzer (1978), amb relació al que s'ha esmentat en el darrer punt (sobre què és i què no és, segons ell, una joguina), descriu un tipus de joguina, que és per ell de vital importància, anomenada "joguina d'aplicació múltiple" i la defineix com no només aquella que crida l'atenció de l'infant i li permet executar diverses activitats simultànies, sinó també aquella que li ofereix un ampli espectre d'aplicació.

Borja i Solé (1982), en canvi, fa una classificació més extensa dels jocs i les joguines.

Separa:

- Nines i tots els seus complements
- Joguines representatives dels mitjans de locomoció
- Jocs de construcció
- Joguines estètiques
- Joguines guerrerres
- Joguines instructives

L'agrupació de joguines elaborada per la Dra. Borja, té en compte la temàtica predominant que correspon a cada joguina (construcció, lluita, etc.).

Al llibre de Sarazanas i Bandet, *El niño y sus juguetes*, els autors expliquen com diversos experts antropòlegs i etnòlegs han intentat classificar les joguines anomenades populars o tradicionals, que es troben a escala internacional. Mitjançant quadres classificatius, permeten que hom s'adoni de la diversitat de jocs que existeixen i han coexistit amb constància a països diferents. Aquests quadres, segons Sarazanas i Bandet, mostren de quina manera els jocs estan lligats a l'activitat humana.

El mateix llibre, explica com Roger Caillois, en canvi, reuneix les joguines a partir del que ell anomena "dos pols antagònics". En un dels pols, segons Caillois, regna un

principi comú de diversió, de lliure improvisació. En el pol opostat, l'autor diu que regnen els aspectes més realistes i disciplinats. En tot cas, considera l'existència d'una tendència complementària o inversa en alguns aspectes de cadascun dels pols.

Els autors Decroly i Monchamp, estableixen una classificació específica per al grup de joguines que anomenarem "joguines educatives". És a dir, classifiquen les joguines amb finalitat essencialment pedagògica. Els experts sostenen que aquestes joguines es poden agrupar segons:

1. Les funcions i els coneixements amb què estan relacionades
2. L'edat dels infants
3. El nombre de jugadors que impliquen (individuals, de petits o grans grups)
4. Per la tècnica d'execució i de correcció.

2.2.3. La joguina educativa

Sarazanas i Bandet, expressen a la seva obra de 1982, que ja en el primer segle de la nostra era, veiem aparèixer a les escoles joguines educatives per als nens més petits (lletres de marfil per aprendre a llegir i, com a recompensa, pastissos amb forma de lletra, per a fixar la seva imatge en la memòria dels infants, etc.). No obstant, aquesta manera d'ensenyar no era seguida per totes les civilitzacions antigues i, l'escriptor romà Petroni, alguna vegada va protestar : "no és possible, els nens actualment estudien jugant!".

El reconegut pediatra Robert Debré, assenyalava l'any 1946 que la joguina és un important factor d'educació i que el joc que implica la joguina és indispensable per al creixement físic, intel·lectual i social de l'infant.

Més endavant, en torn a l'any 1965, Hegeler explica que molts pares busquen joguines educatives per als seus fills, entenent per tals joguines, les que permeten aprendre quelcom. Aquests pares, segons l'opinió de Hegeler, ignoren que qualsevol joguina, considerada adequada a l'infant, col·labora en la seva formació, i que no s'ha d'anticipar una eina com la joguina, a les necessitats, interessos i maduresa de cada

nen (per exemple: oferir un rellotge de polsera a un nen abans que el nen tingui interès en aprendre les hores).

Decroly i Monchamp, són alguns dels autors que creuen que les joguines, enteses com a material per als jocs educatius, tenen com a finalitat principal oferir objectes que afavoreixin el desenvolupament de les funcions mentals, l'atenció, comprensió i retenció de l'infant, en la construcció de nous coneixements.

Segons aquests autors, el joc educatiu consisteix en il·lustrar d'altres lliçons sobre la vida de l'infant, envers de la formació clàssica. Tot i això, diuen que els jocs educatius no solucionen els comportaments intel·lectuals que s'imposen als infants en la seva vida quotidiana. I, en conseqüència, afirmen que els jocs educatius s'han de precedir sempre de l'experiència real, espontània i natural (per exemple: aprendre els colors de la natura).

2.2.4. Mercaderia de joguines

Hetzer (1978) afirma que les joguines a més a més de ser un mitjà d'educació, són també una mercaderia, i tan els que les fabriquen com els que les venen han de considerar-los des de punts de vista econòmics.

També Hetzer (1978: 52), parla dels orígens de la mercaderia de les joguines, situant-se a l'antiguitat: "Y en el siglo XV, Nuremberg se conocía como centro se conocía como centro del comercio dedicado a los juguetes, y sabemos que aún mucho antes existían talleres especializados en la fábrica de muñecas". Per aquesta transcendència, Hetzer menciona que actualment, és impossible no considerar les joguines com a mercaderia, ja que no sempre es poden obtenir joguines per mitjà dels recursos artesanals disponibles a les llars.

Tot i les afirmacions de Hetzer, Sarazanas i Bandet difereixen afirmant que, en mans d'un infant, tot pot esdevenir una joguina. Per ells, la joguina fabricada de la botiga, no suposa un element indispensable del joc. Encara més, creuen que el nen perd

ràpidament l'interès pel fet de tenir una joguina i, aquesta joguina, podria romandre al costat del nen sense mai ésser utilitzada.

Al llibre de 1982, *El niño y sus juguetes*, trobem la següent afirmació del psicòleg francès Henri Wallon: "El placer del juego desaparecería si el juguete se encontrara demasiado cerca de la realidad y de la fantasía. El objeto sólo debe servir como soporte complaciente para quedar libre a todas las interpretaciones que quiera darle el espíritu infantil". Aquesta visió recolza la idea expressada anteriorment (sobre el desinterès per una joguina), afegint la causa proposada per Wallon. És a dir, el desinterès cap a les joguines depèn del grau de realitat i fantasia a què evoca la joguina.

Sarazanas i Bandet, també estableixen que, per ordre d'importància, les joguines més remuneratives són les joguines de metall, de plàstic rígid, les nines, els jocs de societat i els jocs educatius.

En els darrers anys, però, la tecnologia pot haver afectat aquesta remunerabilitat. Per exemple, segons dades de EUROPAPRESS, on aquest mateix any 2015 s'afirma en un article de premsa espanyola que:

"La tecnología se ha posicionado como 'referente en la creación de juguetes', dado que 'no sólo se crean productos con utilidades más innovadoras, sino que los juguetes tradicionales también se han adaptado a las necesidades y han añadido nuevas tecnologías a sus diseños'".

D'aquesta manera, a EUROPAPRESS trobem dades que indiquen que les nines i d'altres joguines considerades "tecnològiques" aporten els majors beneficis d'aquest sector econòmic.

2.2.5. Elecció de joguines

Borja i Solé (1982: 143), quan a les joguines, recomana que: "Siguin senzilles perquè són les que millor serveixen per als jocs de moviment o perquè són les que millor s'emmotllen a un instint de creació imaginativa". Afegeix també, que "convé no donar-

los-en massa perquè és contribuir a la versalitat de caràcter, tan sols les suficients per a son entreteniment dins la varietat d'aspectes de la seva naturalesa". Aquestes joguines, conclou l'autora, han de respondre a les diferents necessitats de l'infant (de moviment i de manifestacions imaginatives).

En la mateixa línia de l'autora, els autors de *El Juego Educativo. Iniciación a la actividad intelectual y motriz*, Monchamp i Decroly, afirmen que les millors joguines són aquelles que més es presten per satisfer la fantasia infantil i que les joguines preferides pels nens són les matèries primeres, de les quals la seva forma i ús poden variar segons les necessitats del moment. Esmenten també l'existència de joguines fabricades per a d'altres persones i assenyalen que s'han d'escollir aquelles que es caracteritzen per ser menys cares, sòlides, de múltiples utilitats, poc perilloses i que l'infant pugui utilitzar en diferents edats.

En consonància amb aquestes característiques per Monchamp i Decroly, Hegeler afirma que tot el que el nen necessita, per començar, és una joguina que sigui adequada, donant especial importància a la característica esmentada anteriorment de solidesa (per tal que la joguina tingui més durabilitat).

Hetzer, coincideix amb l'afirmació de Borja i Solé sobre l'abundància de joguines, afirmant que no és tan important que el nen jugui amb moltes joguines diferents, sinó que jugui intensament amb poques. Però, destaca especialment la falta de joguines, tot dient que és una de les causes de que els nens tinguin poques oportunitats d'adquirir experiència i de desenvolupar aptituds i habilitats. L'exemple de Hetzer per destacar que no haurien de mancar joguines, es basa en que els nens que no obtenen joguines estimulants des d'un punt de vista cromàtic, aprenen tardanament a distingir els colors.

A més a més, l'autor fa una distinció a l'hora d'escollir les joguines, entre aquelles que són ocasionals (neixen de la necessitat del moment i tenen poca durada) i les joguines durables, que ocupen molt més temps al nen i tenen més influència sobre el nen, fins arribar a establir un fort vincle amb ell. En relació a la pregunta de com s'han d'escollir

les joguines, l'autor afirma que la necessitat del nen ha de ser el factor dominant per a l'elecció de joguines.

2.3. La joguina adaptada

2.3.1. La necessitat d'adaptar joguines

Abans de parlar del significat del concepte de joguina adaptada, cal esmentar com s'arriba a la necessitat de creació d'aquesta tipologia de joguines mitjançant les aportacions de diversos autors i investigacions realitzades.

L'autor Hetzer (1978) a la seva obra, explica que per aconseguir que juguin els nens passius, que amb dificultat reaccionen davant d'algun estímul, o als particularment inquietos, per exemple, els deficients mentals, són necessaris molts i pacients esforços. Per tant, afirma que els nens que tenen necessitats educatives especials, a l'hora de jugar, necessiten una atenció personalitzada.

Un cop comencen a jugar, l'autor afirma que descobreixen sovint amb sorpresa, que ells també són capaços de desplegar una activitat pròpia, encara que limitada. Aquest punt es considerat decisiu, segons Hetzer, per aconseguir orientar-los cap a un comportament dependent, ja que fora del joc l'adult s'ha d'imposar en el nen degut a les seves limitacions a partir de regles i normes, i en l'activitat pròpia del joc no pot manifestar-se.

Arráez (1997) opina a través de la seva obra *¿Puedo Jugar yo? El Juego Modificado. Propuesta para la integración de los niños y niñas con necesidades educativas especiales*, sobre la importància del joc per l'infant amb necessitats educatives especials. Explica que el joc entès com una experiència fonamental per al desenvolupament integral del nen es converteix, en el cas dels nens discapacitats, en una teràpia imprescindible per a l'estimulació i reeducació de les seves habilitats concretes, així com per a l'adquisició de tècniques de comunicació social. Per tant, el

presenta com quelcom molt beneficiós i imprescindible en el desenvolupament de l'infant.

Arráez (1997: 41) en el seu llibre ens parla dels beneficis que tindria el fet que tot els nens i nenes poguessin jugar conjuntament sense haver d'influir en ells les seves limitacions. Explica que:

“la integración real solo es posible si se consigue en todos los aspectos y uno de ellos, y muy importante para el niño, es el juego. Si los niños, con hándicap o no, intervienen en un mismo juego, aunque haya normas o materiales que sean ligeramente diferentes, seguro que conseguiremos que se relacionen, que hablen, que compartan ideas, emociones, inquietudes, y en definitiva que vivan y crezcan juntos en armonía”.

En aquesta mateixa línia, l'autor explica que els alumnes que presenten alguna deficiència, tenen també dificultats en l'aprenentatge associades a les seves limitacions. Però, aquestes no han d'evitar que el nen aprengui, s'ha de facilitar als alumnes adaptacions per tal que puguin desenvolupar les capacitats enunciades en els objectius generals de l'etapa.

Tots tres autors, per tant, coincideixen amb el fet que és important que els nens amb necessitats educatives especials juguin. I les seves joguines, han de deixar al marge les seves limitacions per a que puguin gaudir del joc. Tanmateix, es posa de manifest la necessitat d'adaptar aquelles joguines que impedeixin que cap nen se senti exclòs en el joc.

2.3.2. Definició de joguina adaptada

A l'article científic “Effects of ordinary and adaptive toys on pre-school children with developmental disabilities” de Hsieh-Chun Hsieh (2007), es fa un estudi sobre l'ús dels efectes de les joguines adaptades en els infants, amb alguna discapacitat, des de l'etapa de preescolar. Aquestes joguines, l'autor les descriu com aquelles joguines ordinàries que han estat modificades per tal de satisfer les necessitats dels nens amb alguna discapacitat. Algun dels exemples que proposa l'autor, és posar cintes de velcro

per ajudar a sostenir una joguina o bé afegir interruptors per tal que el nen pugui dirigir una joguina.

En el documental de tv2 "Para Todos" realitzat el 2011, podem veure quina importància li donen a l'ús de les joguines adaptades diversos experts en el sector com també el paper que tenen actualment en el mercat. Abans d'això, però, descriuen les joguines adaptades com aquelles que responen a les necessitats de tots els infants, mitjançant una adaptació en el joc.

Una altra definició de joguina adaptada la trobem a la pàgina web de "Joguina Segura", un recurs virtual que ofereix informació sobre les joguines i fa de guia a l'hora d'escollir una joguina, segons la capacitat de cada infant. Tanmateix, descriu aquest tipus de joguines com aquelles joguines estàndards a les que se'ls hi ha fet alguna modificació física que facilita l'ús i el joc a un nen amb discapacitat. També, explica que hi ha joguines especialment creades per respondre a les necessitats d'un infant, però aquestes són de difícil accés.

2.3.3. Exemples de joguines adaptades

A continuació, es mostren dos exemples de joguines adaptades que podem trobar actualment al mercat. El primer exemple, es tracta d'un piano amb llums i sons, amb les tecles més grans que les dels teclats ordinaris i molt sensibles, l'infant sense haver de fer força, només posant el propi pes del dit damunt la tecla, podrà activar un seguit de cançons i llums. El segon exemple, es tracta d'un circuit que té un commutador adaptat per poder fer moure pingüins per tobogans. Són totes dues, joguines de causa – efecte, especialment, per a nens amb dificultats motores.

A continuació, veiem dues imatges dels dos exemples en qüestió:

Exemple 1: Piano adaptat

Exemple 2: Circuit amb un commutador

2.3.4. Utilitat i accessibilitat

Dins d'aquest concepte, hi ha divergències quan a l'opinió sobre la necessitat de creació de les joguines adaptades pels infants amb necessitats educatives especials.

Els autors Sarazanas i Bondet (1982: 39), expliquen en el seu llibre: "El número de niños deficientes es muy elevado, por lo que se trata de una operación de envergadura que necesita de un importante apoyo financiero", afirmant que tindria un gran cost econòmic el fet de crear joguines amb unes característiques específiques per tal que estiguessin a l'abast de tots els nens.

En canvi, Arráez (1997), proposa utilitzar el mateix joc o joguina sense haver de crear unes de concretes pels nens amb necessitats educatives especials. Textualment Arráez (1997: 11) diu: "Nuestra propuesta no es la de diseñar juegos "para ellos", distintos,

específicos o especiales, sino que hablamos de juego para todos haciendo efectivos los principios de integración y normalización”.

Aquesta última afirmació, coincideix amb la opinió més actual de Jaime Alejandro Martinez (2011), el director general de Coordinació de Polítiques Sectorials sobre la Discapacitat del Ministeri de Sanitat, qui afirma que tota joguina ha de ser 100% accessible per a un infant i tot i que actualment no hi ha forces dades sobre les necessitats d'aquestes joguines dins del mercat, s'haurien de fer molts estudis i estadístiques per tal de cobrir-les. El 2011, l'expert presenta en el reportatge “Para Todos” de Tv2, un pla d'acció anomenat “Jugamos todos” junt amb el Ministeri d'Indústria de Turisme i Comerç i l'Associació Espanyola de Joguines, que consisteix en aconseguir que tots els infants amb capacitats diferents puguin jugar amb totes les joguines, podent fer algunes adaptacions d'aquestes i evitant així la frustració de molts infants.

En consonància, a l'article de Hsieh-Chun Hsieh (2007), s'afirma en els resultats de la seva investigació com els nens amb alguna discapacitat es veuen privats de moltes oportunitats de joc, sobretot a l'hora de jugar amb els seus iguals.

Alejandro Martinez, també afirma l'escassetat d'informació dins de la societat, comparant amb grans empreses de joguines d'Estats Units on ofereixen uns fulletons informatius per tal de guiar als compradors sobre quines joguines s'adeqüen més a les capacitats de cada infant, fent una integració d'aquestes en tots els mercats principals del sector.

En aquesta mateixa línia la psicòloga Mayte Otero, esposa que a l'hora d'escollir una joguina és important estar ben informat perquè no totes les joguines són vàlides per a tothom. Afegeix, que un 18% de les joguines que hi ha al mercat són accessibles per als nens amb necessitats especials i critica que es requereixen diferents plantejaments en els dissenys de les joguines per a aquests infants.

Quan a l'accés, actualment la majoria de joguines que trobem són d'origen estranger. Algunes d'elles són l'empresa francesa Hope Toys, que ofereix un ampli ventall de joguines adaptades, l'empresa anglesa Excitim, que se centra en les adaptacions de joguines afegint interruptors i l'empresa canadenca Enabling Devices, que ven tot tipus de joguines adaptades centrades sobretot en la discapacitat motriu.

Com a síntesi d'aquest bloc, per a arribar a la temàtica principal de la investigació, s'ha exposat el terme general del qual prové la joguina adaptada: el joc. Posant de manifest la importància que té aquest i el seu paper fonamental per al desenvolupament dels infants, com també les diferents finalitats i la influència que té l'entorn en aquest. A continuació, s'ha exposat, més concretament el recurs de la joguina, coneixent-la per mitjà de diferents autors amb opinions molt diverses sobre l'efecte d'aquest recurs en l'infant, el fort pes que té en el mercat i la importància de saber escollir una joguina adequada per cada infant. Finalment, s'ha arribat al concepte de joguina adaptada, presentant-la a partir la necessitat que s'ha donat en els infants amb necessitats educatives d'obtenir-les i deixant com a punt final la seva utilitat i accessibilitat dins del mercat.

Tenint en compte, la falta d'informació i estudis sobre la utilitat real i necessitat d'aquest recurs (força minoritari al país i de difícil accés), esdevé la pregunta d'investigació sobre quina és l'ús actual de la joguina adaptada a les escoles i llars com també quin paper té aquesta actualment en el mercat.

3. Part pràctica

En aquest apartat, s'hi troba la part pràctica de la investigació. Després de cercar la informació necessària sobre el joc, les joguines i concretament les joguines adaptades, a continuació, es troba la metodologia i els resultats de la recerca fetes per tal de respondre al propòsit general de la investigació plantejat inicialment.

3.1. Objectius

Amb la part pràctica d'aquest treball, lligat estretament amb la fonamentació teòrica, es pretén respondre als objectius plantejats, mitjançant diferents tècniques de recollida de dades i el seu anàlisi de resultats.

La raó d'aquesta investigació és descriure i analitzar l'ús que es fa de les joguines adaptades a l'escola i les llars i comprendre des de les diferents perspectives quina disponibilitat hi ha d'aquest recurs en el mercat.

Amb aquesta finalitat, es formulen els següents objectius específics:

- Conèixer l'ús de joguines adaptades d'infants amb necessitats educatives especials a les seves llars.
- Identificar quines necessitats tenen en relació a l'ús de les joguines adaptades.
- Descobrir l'ús que fan del recurs de les joguines adaptades a les escoles d'Educació Especial.
- Contrastar i descriure el paper de les joguines adaptades en tres empreses del sector, una multinacional, una nacional i una especialitzada.

3.2. Metodologia

Pel tipus d'enfocament de la recerca, el paradigma al qual pertany és l'interpretatiu. Aquest paradigma, es definit per Maria José Albert Gómez (2006) com aquell que engloba un conjunt de corrents que centren l'interès en l'estudi dels significats de les accions humanes i de la vida social.

La pràctica que s'ha dut a terme fa una mirada interpretativa de la societat. Mitjançant entrevistes, es pretén conèixer les diferents perspectives que es tenen sobre un mateix concepte, utilitzat en diferents contextos. Per tant, caldrà comprendre i descriure les experiències i opinions que tenen sobre les joguines adaptades als familiars, professionals en l'educació i experts en aquestes joguines.

Dins del paradigma interpretatiu s'utilitzarà una metodologia de tradició qualitativa, orientada a la comprensió. La investigació qualitativa, es caracteritza per ser interactiva. Les persones es comuniquen, s'interrelacionen i hi ha una interacció entre l'investigador i el participant. També es caracteritza per ser rigorosa, aconseguint la informació precisa per tal de donar credibilitat als resultats, i genuïna al mètode, ja que l'investigador pot escollir el seu propi mètode i aquest no se li dóna de manera imposada (Cohen 1990).

Aquest procés ha estat escollit perquè es basa en l'experiència directa de les persones i l'observació de les accions humanes. En el cas de l'entrevista, se'n realitzen cinc per tal de contrastar la utilitat de les joguines adaptades i treure més riquesa de resultats amb unes conclusions més pròximes a la realitat actual. Al tenir l'oportunitat de conèixer diferents punts de vista al voltant del recurs, ens permet poder respondre els objectius amb més consistència i diversitat d'arguments.

A més, es realitza una observació per tal de poder respondre al quart objectiu sobre la disponibilitat del recurs en el mercat, basat en tres tipus d'empreses diferents del sector.

Un cop recollides les dades de tots dos instruments de recerca, s'utilitzarà la tècnica de triangularització que consisteix en recollir dades o informació, des de diversos punts de vista o perspectives per després comparar-los i contrastar-los (Cohen 1990). Així doncs, mitjançant la triangularització s'analitzaran els resultats obtinguts que donaran resposta als quatre objectius i a la pregunta inicial plantejats anteriorment.

3.3. Procediment de recollida de dades

Tota investigació, comporta recollir i analitzar dades a través de diferents instruments o tècniques. Tenint en compte els objectius formulats per a la investigació, he escollit

dos instruments, l'entrevista i l'observació, que trobo que són força adequats per la investigació.

3.3.1. Dimensions de l'estudi

Dins d'aquest procés de recollida de dades, abans de presentar els diferents instruments emprats, s'ha realitzat un quadre per operativitzar les variables d'anàlisi identificant les dimensions, els indicadors i els ítems extrets del marc teòric, amb el que després es basarà l'anàlisi de dades obtingudes.

Aquest quadre, pretén concretar la informació necessària per poder respondre a la pregunta d'investigació, als quatre objectius específics i a la proposta d'investigació inicial un cop s'hagi donat resposta a cada ítem. Per tant, les tres dimensions que es presenten estaran lligades a cada objectiu, els indicadors concretaran allò que es vol conèixer amb més profunditat i dins d'aquests hi ha uns ítems específics, els quals es respondran a partir dels instruments de recollida de dades emprats.

VARIABLE : Utilitat i accessibilitat de les joguines adaptades.

DIMENSIONS	INDICADORS	ÍTEMS	INSTRUMENT
Utilització de les joguines adaptades a les escoles	Importància i dedicació del joc i les joguines a l'escola	Quina importància li doneu al joc, a l'escola? Quin tipus de joguines utilitzeu? Tenen una finalitat educativa o lúdica?	Entrevista
	Grau d'utilització de les joguines adaptades	Teniu joguines adaptades? Amb quina freqüència les useu?	Entrevista
	Opinió dels docents sobre el recurs	Quina reflexió faríeu sobre l'ús d'aquest recurs?	Entrevista
Utilització de les joguines adaptades a les llars	Ús de joguines adaptades dins les llars, segons la necessitat dels infants amb NEE	Compreu joguines adaptades per als vostres fills? Quines utilitza?	Entrevista
	Accés a les joguines adaptades	On compreu les joguines adaptades? Quin criteri utilitzeu per comprar-ne? Teniu dificultats per trobar-ne?	Entrevista
Accés a les joguines adaptades	Absència d'informació a l'hora d'escollir joguines per nens amb NEE	En els catàlegs o els productes exposats s'hi especifica quines joguines son convenients per a les necessitats de cada infant?	Observació / Entrevista
	Existència d'aquestes joguines dins del mercat	Estan a l'abast de tothom les joguines adaptades? Les podem trobar a qualsevol joguineria?	Observació / Entrevista
	Cost de les joguines adaptades	El preu de les joguines adaptades és significativament superior a les joguines ordinàries?	Observació / Entrevista

3.1.1. Mostra

Aquest treball s'ha portat a terme a diversos llocs situats a la ciutat de Barcelona. Quan a les entrevistes, hi ha una gran varietat de participants dividits en tres grups tenint en compte el punt de mira de les joguines adaptades que té cadascú.

En primer lloc, s'ha realitzat una entrevista a la Maribel, la Sotsdirectora de l'Escola Especial La Sagrera de Barcelona, amb una experiència de més de 15 anys en la professió de mestra d'Educació Primària i Secundària, especialitzada en la Fisioteràpia d'infants i adolescents amb necessitats educatives especials.

A continuació, es realitza el mateix tipus d'entrevista a la Mercè, educadora i fisioterapeuta de l'Escola Especialitzada Guimbarda de Barcelona, amb molts anys d'experiència atenent i millorant la vida d'infants greument afectats amb dificultats físiques i motrius, molt diferent a les dels alumnes de la Maribel.

Aquestes entrevistes van destinades a dues persones amb dues professions semblants dins l'àmbit educatiu, tot i que atenen a infants amb discapacitats molt diferents. Fet interessant, a l'hora de conèixer quina utilitat fan del joc i de la joguina adaptada en tots dos casos, dins del centre en el que treballen.

En segon lloc, es fa una entrevista a l'Eva, la mare d'un alumne amb Síndrome de Down de l'Escola Especial La Sagrera que té com a mestra a la Maribel. A l'Eva se li fa un altre tipus d'entrevista, enfocat en la segona dimensió sobre l'ús de les joguines a les llars.

Aquesta mateixa entrevista també se li fa a l'Alicia, la mare d'un alumne de l'Escola Especialitzada Guimbarda, que presenta una Paràlisi Cerebral i té com a mestra a la Mercé.

I, per últim, es realitza un tercer tipus d'entrevista a la Laia, la psicopedagoga i encarregada del Departament de Pedagogia de la botiga especialitzada en recursos adaptats per a les persones que presenten algun tipus de discapacitat, anomenada Mediàtric, un centre també especialitzat en joguines adaptades.

L'entrevista es fa a persones que tenen contacte amb les joguines adaptades per diferents raons i que expliquen, en general, la utilitat que els hi donen en els diferents contextos i com han accedit a aquestes, responent als ítems detallats en el quadre de les dimensions.

Per últim, es fa una observació a tres empreses diferents, tenint en compte els ítems de la tercera dimensió sobre la disponibilitat de les joguines adaptades. Aquestes tres empreses del sector, són una empresa multinacional amb més de cent botigues a Espanya i també en d'altres països i continents. Una empresa nacional, que només té botigues dins d'Espanya i una empresa catalana especialitzada en vendre joguines adaptades entre d'altres materials per a discapacitats. S'observarà el paper de les joguines adaptades en cada tipus d'empresa i es compararan els resultats.

3.1.2. Instruments de recollida de dades

3.1.2.1. Entrevista

Un dels instruments utilitzats per la recollida de dades és el de l'entrevista. S'han realitzat tres models d'entrevistes diferents. Com s'ha especificat a l'apartat anterior, les entrevistes varien segons els destinataris i tenint en compte els ítems que trobem en el quadre de les dimensions per tal de trobar respostes de cada objectiu. Tot i així, poden haver coincidències en algunes preguntes ja que els ítems estan relacionats i les respostes que es donin poden respondre a altres dimensions.

Totes tres entrevistes es caracteritzen per ser entrevistes semiestructurades, és a dir, aquella en que l'entrevistador disposa d'uns temes preestablerts que ha de tractar durant l'entrevista, però amb llibertat d'ordenar i de formular preguntes, combinant preguntes més obertes, normalment a l'inici, amb d'altres més tancades (Blanchet, 1989).

A l'hora de dissenyar l'instrument de l'entrevista, s'ha elaborat prèviament un guió amb preguntes, sobretot, de caire obert on els mestres, familiars i especialistes puguin donar la seva opinió i arribar a abastar més temes, la qual cosa donaria més informació i riquesa a l'hora de fer l'anàlisi de dades, en aquest cas, tot i que ocasiona més dificultats a l'hora de trobar la resposta esperada per a cada pregunta.

Les característiques de les preguntes, varien segons el destinatari de cadascuna d'elles. La primera entrevista, dirigida a les docents dels dos centres, conté preguntes de caire reflexiu i més concretes, amb un vocabulari utilitzat enfocat a la professió de les dues persones entrevistades. En canvi, la segona entrevista, destinada a dues mares de dos fills que tenen necessitats educatives especials, està basada en preguntes més personals, també obertes, donen peu a donar més explicacions a la mare i a conduir l'entrevista tenint en compte la comoditat de les entrevistades.

I per últim, l'entrevista realitzada a l'especialista en joguines adaptades i psicopedagoga, es caracteritza per ser l'entrevista menys dirigida que les altres, l'entrevistador, en aquest cas, es deixa guiar més per l'entrevistat, que és qui presenta el centre, mostra exemples de joguines i guia més la visita. Per tant, les preguntes seran preparades prèviament tot i que en sorgiran de noves depenent de les explicacions que doni la persona entrevistada.

Tots tres models d'entrevista aniran precedits d'una petita presentació de la persona entrevistada, per posar en context l'entrevista i també acabarà en alguns casos amb una petita reflexió de l'entrevistat sobre el tema.

A continuació, veurem les plantilles de cada entrevista, que trobarem transcrites literalment dins l'annex 1, 2, i 3.

ENTREVISTA 1 i 2		Participants	Maribel i Mercè
Núm.	Preguntes		
1.	Quin paper trobes que té el joc a la vida dels infants? (finalitat educativa, lúdica o totes dues)		
2.	En el teu centre, es dedica temps per a que els nens juguin? Quant?		
3.	L'objectiu del joc en el centre té algun plantejament educatiu?		
4.	Quins tipus de jocs teniu? Individuals, col·lectius?		
5.	Aquests jocs estan diferenciats segons les necessitats de cada infant o són jocs per a tots els alumnes?		

6.	Podries dir algun exemple de joc?
7.	Teniu joguines adaptades?

ENTREVISTA 2 i 3		Participants	Eva i Alícia
Núm.	Preguntes		
1.	Quina discapacitat presenta el teu fill?		
2.	Amb quines limitacions, per tant, es troba a l'hora de jugar amb una joguina?		
3.	Quin criteri utilitzes a l'hora de comprar-li una joguina?		
4.	Utilitza joguines adaptades? On les has comprat?		
5.	Has rebut algun tipus d'ajuda per guiar-te quan a l'elecció d'aquestes joguines?		
6.	Trobos que tenen un paper imprescindible per l'infant?		
7.	Què és el que més et molesta de la situació? Que podria millorar quan aquest recurs?		

ENTREVISTA 5		Participants	Laia
Núm.	Preguntes		
1.	He pogut observar que no teniu les joguines adaptades exposades a botiga, tampoc informació de que les teniu. Com arriben, per tant, els compradors d'aquestes, al Mediàtric?		
2.	Quin tipus de clients venen normalment a la botiga a comprar joguines adaptades i quin criteri utilitzeu per recomanar-les?		
3.	Quines joguines adaptades teniu actualment?		
4.	Com obteniu les joguines adaptades?		
5.	Coneixes altres botigues a la ciutat que venguin joguines adaptades?		
6.	Quin cost tenen les joguines adaptades que veneu?		
7.	Per últim, què penses sobre el fet que aquestes joguines tinguin un paper tant minoritari dins del mercat del sector, i no es trobin a les botigues de joguines ordinàries?		

3.1.2.2. Observació

El segon instrument de recollida de dades que s'ha utilitzat per a aquesta investigació, és el de l'observació mitjançant una pauta. Aquesta pauta conté cinc ítems, que s'observaran de tres botigues de joguines que pertanyen a tres empreses diferents: una empresa multinacional, una altra nacional i una especialitzada amb les joguines adaptades.

El que es pretén és comparar dues empreses reconegudes dins del sector amb una d'especialitzada en les joguines adaptades, per tal de conèixer què ofereixen per als nens amb necessitats educatives especials i quina informació proporcionen, com també si existeixen aquestes joguines i el preu que tenen. Un cop hagi recollit la informació, les compararé i analitzaré els resultats obtinguts.

A continuació s'exposa la pauta la pauta que s'ha elaborat per recollir les dades dels tres establiments a partir de cinc ítems a observar.

PAUTA COMPARATIVA D'OBSERVACIÓ

ÍTEMS	EMPRESA MULTINACIONAL	EMPRESA NACIONAL	EMPRESA ESPECIALITZADA
Hi ha senyalitzacions en el catàleg o a la pàgina web per saber quina juguina és més adequada per als infants amb NEE?			
Els productes exposats tenen senyalitzacions per saber si les joguines són adequades per tots els infants amb NEE?			
Hi ha joguines adaptades per als nens amb NEE?			
Quin preus tenen els tambors? I els cotxes amb radiocontrol?	Preu d'un tambor: Preu d'un cotxe amb radiocontrol:	Preu d'un tambor: Preu d'un cotxe amb radiocontrol:	Preu d'un tambor amb adaptacions: Preu d'un cotxe amb radiocontrol adaptat:
Els productes comparats, amb el producte adaptat tenen moltes diferències a part de la pròpia adaptació?			

3.1.1. Fases

En aquest apartat s'hi especifica el procediment i temporització de tot el que s'ha fet per a dur a terme aquesta investigació. Per realitzar aquest estudi s'han seguit les següents fases:

Fase 1: Del Setembre del 2014 al Desembre del 2015 – Elaboració del marc teòric.

Fase 2: Del Desembre al Gener del 2015 – Elecció i disseny dels instruments de recollida de dades.

Fase 3: Del Gener al Març del 2015 – Elaboració de la part pràctica

Fase 4: Març al Abril del 2015 – Anàlisi de resultats i elaboració de les conclusions

3.2. Resultats i anàlisi de dades

En aquest apartat es donaran els resultats obtinguts després de realitzar la pràctica amb els dos instruments de recollida de dades. Com s'ha dit anteriorment, els resultats i l'anàlisi aniran estructurats de la mateixa manera que el quadre d'operativització, per tal de tenir els resultats de cada dimensió i així serà més fàcil a l'hora de treure unes conclusions finals. Per tant, aquest apartat es dividirà en tres parts, enfocades a cada dimensió.

La primera dimensió: Utilització de les joguines adaptades a les escoles

Pel que fa a la importància i dedicació del joc i les joguines a l'escola, la Maribel explica sobre la seva escola (veure Annex 1) que utilitzen molt el joc per educar, sobretot als més petits i afirma dient que: "A totes les assignatures es fan jocs, com a mínim un cop per setmana. A Educació Física és on més juguen, però també hi ha assignatures dedicades al joc, com l'assignatura d'Escacs", a més, ella mateixa exposa que personalment troba que el joc és molt important, que en ell s'aprèn sense deixar de banda la part, per ella primordial en aquesta activitat, de que els nens s'ho passin bé mentre juguen.

La Mercè, explica a l'entrevista realitzada (veure Annex 1) que a la seva Escola Especialitzada els infants juguen menys a causa de les propies limitacions de cadascú.

Afirma quan a la finalitat del joc que “s’han de barrejar les finalitats. En el meu cas, penso que val la pena invertir temps en jocs i activitats educatives que lúdiques”. Quan al temps que dedica l’Escola Guimbarda al joc, exposa que els infants juguen cada dia a l’hora del pati i dues hores a la setmana dins les classes mitjançant titelles i “jocs simbòlics”.

Quan al grau d’utilització de les joguines adaptades, la Maribel explica que les joguines que utilitzen són joguines ordinàries (jocs de cartes, peces de construccions...) i quan hi ha la necessitat adapten aquestes joguines per a que puguin jugar tots els infants. Aquestes adaptacions són molt petites, per exemple, canviant les regles d’un joc de cartes o com diu la Maribel “retirant les peces que són molt petites. Però, els nens juguen amb tot. Fins i tot, d’una pilota amb picarol per nens cecs, tots acaben inventant un joc on participa tothom, i li saben donar noves utilitats”.

En canvi, la Mercè explica com a la seva escola, gairebé totes les joguines són adaptades. La majoria dels alumnes, no poden comunicar-se amb els altres i menys jugar entre ells, afirma l’experta. A més, les joguines les escolleixen els nens segons si esl hi interessen o no. Alguns exemples que dóna la Mercé:

“Hi ha ninots que prement un commutador, comencen a caminar. I prement de nou, para. Són les joguines que anomenem de causa-efecte. També tenim una mica de joguines de construcció. Bàsicament, cotxes i encaixos. Tot i així, predomina la joguina adaptada, que inclou efectes de música, llums, etc. I s’entretenen molt posant-los en marxa i parant-los.

Per tant, a l’escola de la Maribel no s’utilitzen joguines adaptades, dissenyades específicament per als nens discapacitats, sinó que fan alguna adaptació del joc quan s’hi escau . I a l’escola de la Mercé gairebé totes les joguines que utilitzen són adaptades.

Per acabar amb aquesta dimensió, afegir les dues opinions sobre l’ús de les joguines adaptades segons les dues docents. La Maribel conclou fent tres afirmacions (veure Annex 1): “Les joguines no adaptables, són les que exclouen”, “hi ha molta ignorància sobre el tema” i “a vegades les joguines sobren. (...) els nens el que volen és que els hi

facin cas". La Mercè, conclou parlant també de l'exclusió afirmant que: "L'exclusió és més de cara al mercat, ja que costen de trobar joguines que vagin bé als nostres nens" i també fa una petita reflexió de la família afirmant que "Els pares treuen importància al joc".

La segona dimensió: Utilització de les joguines adaptades a les llars

En relació a l'ús de joguines adaptades dins les llars, segons la necessitat dels infants amb NEE, l'Eva explica (veure Annex 2) la utilitat que fa del joc el seu fill, que té Síndrome de Down, tot i que afirma que a l'hora de jugar l'infant "Necessita la nostra ajuda per a que li diguem com funciona el joc", aquest no utilitza joguines adaptades, sinó que li fan adaptacions en la manera de jugar, la mare de l'Adrià, també explica que el seu fill: "Troba moltes limitacions, per exemple quan les joguines tenen molta explicació". Finalment l'Eva afirma que "No utilitza joguines adaptades. Jo li adapto les joguines si li cal. Li trec les peces petites, canvio regles que no li agraden o li costa comprendre".

D'altra banda, l'Alicia, la mare de l'Àlex que presenta una paràlisi cerebral distònica, explica que "Manipular li costa moltíssim. I també a nivell cognitiu, ho té bastant complicat. Ho està treballant i es comença a comunicar utilitzant una via alternativa de comunicació, el plafó. Nosaltres a casa l'entendem perquè el coneixem molt", per tant, en aquest cas les joguines que utilitzen si que són adaptades.

I, Pel que fa a l'accés a les joguines adaptades, l'Eva a l'hora de buscar joguines per al seu fill, explica a l'entrevista (veure Annex 2) els criteris que té dient "Sobretot li busco coses molt visuals, i peces més aviat grans de jocs de construcció. Que no semblin infantils o per bebès, però que no li semblin massa difícils de manipular. Li costa molt jugar amb peces petites". Per tant, compra les joguines ordinàries mirant quines poden ser més adequades tenint en compte les seves capacitats del seu fill.

En canvi, l'Alícia explica a l'entrevista duta a terme que el criteri que utilitza és "bàsicament que sigui de música i sons, que és el que més disfruta. També miro que li puguem posar un commutador causa-efecte". Per acabar, explica que compra les

joguines adaptades a una botiga especialitzada de Barcelona que li van recomanar des de l'escola i especialistes externs.

La tercera dimensió: Accés a les joguines adaptades

Els resultats d'aquesta última dimensió s'han extret de dos tècniques diferents: l'entrevista a l'especialista en el sector de la joguina adaptada i l'observació realitzada entre les tres empreses.

Quan a l'Absència d'informació a l'hora d'escollir joguines per nens amb NEE, la psicopedagoga Laia Díaz ens explica que en el seu centre especialitzat en aquest recurs, per a recomanar una joguina a un infant amb NEE abans s'ha de fer una valoració, per veure què li pot interessar més, ja que tal i com afirma a l'entrevista (veure Annex 3), "No tenim, per tant, un únic criteri a l'hora de recomanar una joguina perquè tots els nens i nenes tenen unes necessitats totalment diferents i se senten atrets per diferents coses, com ara llums o textures, encara que tinguin la mateixa discapacitat". Segons les dades que s'han extret a partir de l'observació de les tres empreses (veure Annex 4), trobem que tant a l'empresa multinacional com a la nacional, no hi ha cap tipus de senyalització que serveixi de guia a l'hora d'escollir una joguina per un infant amb NEE. En canvi, l'empresa especialitzada, a la seva pàgina web i catàleg, explica detalladament les característiques del producte i informa d'allò que pot ser més adient per a cada discapacitat.

Pel que fa a l'existència d'aquestes joguines dins del mercat, l'experta durant l'entrevista comenta que hi ha altres botigues que venen joguines adaptades però, aquestes no es troben a les botigues ordinàries. Mitjançant l'observació als tres centres, es constata l'inexistència de joguines adaptades a les dues empreses multinacional i nacional. Tots dos resultats coincideixen amb que no hi ha joguines adaptades a les joguineries més conegudes de la ciutat. La raó d'aquest fet, la Laia explica que és perquè "El nombre de compradors de joguines adaptades és molt inferior als compradors habituals de joguines ordinàries", explica també que degut al gran cost que tenen respecte a les ordinàries i el fet que no les fabriquin a Espanya són factors que no interessa a les grans i petites empreses del sector.

Per últim, en relació al cost de les joguines adaptades, mitjançant l'observació s'ha realitzat una comparativa del preu de dues joguines força habituals en el mercat de la joguina com són el tambor i el cotxe de radiocontrol. La diferència del preu d'aquestes joguines ordinàries envers l'adaptada és de més del doble. En l'exemple del tambor adaptat, trobem que té un cost de 280 euros, mentre que a les joguines ordinàries es troba entre els 20 i els 30 euros. En canvi, el cotxe dirigit adaptat té un preu de cent euros i el de les altres dues botigues es troba entre els 30 i els 50 euros, en aquest cas no és tant gran la diferència. A l'entrevista a la Laia, ens explica que el cost elevat de les joguines adaptades és pel fet de la poca demanda que hi ha d'aquestes i perquè la majoria d'aquests recursos són importats, en el seu cas, dels Estats Units, i això fa que acabi'n tenint un preu molt més elevat respecte a les joguines que no tenen cap adaptació.

4. Conclusions, discussió i prospectiva (interpretar les dades)

4.1. Discussió

El propòsit general de la investigació era determinar el grau d'utilitat de les joguines adaptades, així com de la disponibilitat per part de les famílies i els professionals de l'educació que les sol·liciten.

En base a aquest propòsit, vaig formular quatre objectius específics. A partir de la recerca teòrica, la recollida de dades i l'anàlisi dels resultats, s'obtenen unes conclusions que donaran resposta a la pregunta i l'objectiu general.

A continuació s'exposaran les conclusions que s'han pogut extreure per a cada objectiu específic.

Objectiu 1: Conèixer l'ús i la necessitat de joguines adaptades d'infants amb necessitats educatives especials a les seves llars.

Amb la realització d'aquest treball i atenent-me als resultats de les dues entrevistes a les mares de dos nens amb discapacitats molt diferents. s'ha pogut comprovar com, les joguines adaptades no són utilitzades per tots als nens amb necessitats educatives especials. Hi ha nens, com és el cas de l'Adrià, que no les utilitza, simplement fa alguna petita modificació si s'escau, en una joguina ja existent.

En canvi, també podem afirmar que per altres nens amb altres discapacitats, com és el cas del Àlex, si que és un recurs utilitzat dins la seva llar i també necessari per al seu benefici personal, ja que és l'únic recurs que li permet gaudir del joc.

Per últim, es constata la importància del paper de l'adult, en aquest cas dels pares i mares dels infants, que són imprescindibles per treure el major partit al joc de l'infant. D'acord amb Hetzer(1978), per tant, el recolzament i l'esforç dels adults és vital, fent de guia i donant eines per a que aprenguin a l'hora que gaudeixen.

Objectiu 2: Descobrir l'ús que fan del recurs de les joguines adaptades a les escoles d'Educació Especial.

De les dues entrevistes a les fisioterapeutes dels centres d'Educació Especial, podem afirmar, que l'ús de les joguines adaptades en el centre de la Mercè, és molt més profitós que en el de la Maribel. Això es dona pel diferent grau de limitacions que tenen uns i altres.

En el cas de la Maribel, els alumnes poden interactuar entre ells i jugar amb joguines ordinàries afegint algú tipus d'adaptació. En canvi, a l'Escola que treballa la Mercè, degut a les grans limitacions del alumnes, que no poden comunicar-se entre ells, el joc es basa en joguines adaptades que els estimulin i interressi de manera individualitzada.

Per tant, no és pot generalitzar, sobre la conveniència o no de joguines adaptades a l'Escola Especials ja que s'ha demostrat que depenent de les necessitat de cada infant la joguina adaptada no sempre és necessària.

Objectiu 3: Contrastar i descriure el paper de les joguines adaptades en tres empreses del sector, una multinacional, una nacional i una especialitzada.

A partir dels dos instruments de recerca, es constata que les empreses multinacionals i nacionals del sector no tenen joguines adaptades dins dels seus comerços. Alhora, tampoc ofereixen cap tipus d'informació que serveixi de guia a l'hora de triar una joguina per un infant amb alguna discapacitat.

També es confirma la dificultat de disponibilitat d'aquest recurs, degut al preu elevat molt superior en comparació al de les joguines ordinàries. Aquest és fet es dona perquè les joguines s'han d'importar d'altres països, ja que a Catalunya no trobem empreses que en fabriquen. D'acord amb aquesta afirmació, s'exposa el marc teòric, com els autors Sarazanas i Bandet (1982), ja havien parlat d'això en el seu llibre, afirmant que el fet de crear joguines adaptades seria d'un important cost econòmic.

Per tant, responent a l'objectiu general, es confirma que les joguines adaptades continuen sent invisibles dins dels grans comerços del sector, sense haver cap tipus d'informació al respecte. Malgrat això, aquestes s'utilitzen tan a les llars com a les escoles ja que proporcionen molts beneficis als nens que les requereixen.

4.2. Limitacions

Una de les limitacions més evidents que he tingut durant l'elaboració d'aquest treball, ha estat la del temps. La meva part pràctica del Treball Final de Grau, no l'he pogut realitzar durant l'estada de Pràctiques III a l'escola on les vaig cursar. Aquest fet, va suposar haver de buscar altres moments per reunir-me amb les persones a qui havia d'entrevistar, visitar els centres de recursos, les diferents empreses, etc. fora del propi horari laboral i de l'horari de les pràctiques cursades.

Una altra limitació que hem vaig trobar, va ser a l'hora de fer recerca per construir el marc teòric, ja que no vaig trobar gaire informació sobre el tema de les joguines adaptades, i encara menys en català o castellà. Vaig haver de llegir molts articles en anglès i realment la majoria enfocaven el tema en l'etapa preescolar o dins l'àrea de l'Educació Física. Aquest fet va suposar també molt temps de recerca a diferents llocs, per tal d'aconseguir la informació més rellevant del tema.

Per finalitzar, per tal de poder generalitzar els resultats extrets, trobo que s'hauria de fer aquesta recollida de dades a un grup de persones més tancat i específic i així obtenir uns resultats més significatius. Per això, no haver pogut generalitzar les meves conclusions i resultats ha estat també una limitació de la meva investigació.

4.3. Prospectiva de futur

Com he dit a l'apartat anterior, en futures recerques m'agradaria acotar més el context i els participants de la investigació, per tal d'obtenir uns resultats més significatius.

Això es podria fer centrant la recerca a un tipus de discapacitat en concret (auditiva, visual, motora o cognitiva), investigant un grup de nens i nenes de la mateixa edat, que vagin a la mateixa classe i obtenint informació també dels familiars i docents d'aquests

alumnes en concret. D'aquesta manera, l'estudi seria més tancat i les conclusions tindrien més rellevància.

Un altre tema que m'hagués agradat investigar és el de l'exclusió en els infants amb algun tipus de discapacitat, en el fet de no tenir a l'abast recursos útils i beneficiosos per ells, podria també estudiar-ne d'altres recursos, com ara, els llibres en braile.

I, també, trobo que en un futur seria interessant utilitzar altres mètodes que he anat descobrint mentre buscava el propi mètode d'aquesta investigació, per exemple, l'estudi de Cas o el mètode fenomenològic.

4.4. Reflexió final

Després de cursar quatre anys de carrera i, sobretot, des de que vaig decidir especialitzar-me en Educació Inclusiva, tinc molt present com és d'important gaudir durant el procés d'aprenentatge. No només els infants guadeixen a l'escola, sinó també els Mestres ho podem fer. Per mi, ser creativa a l'hora d'ensenyar és molt important per sorprendre i causar una sensació d'esbarjo a classe, sense perdre de vista els objectius educatius. Per això, són necessàries, a part de la creativitat, eines que recolzin al tasca del mestre. Aquestes eines, han d'estar a l'abast i disposició dels infants que vulguin fer-les servir. D'altra manera, potser causarem el sentiment contrari (frustració, desmotivació...).

La vida dels infants no acaba a l'escola, ja que durant la infància s'aprèn a través de moltíssims factors i després d'aquesta recerca encara considero més important el joc a l'hora de dur a terme un aprenentatge continu.

Com deia, d'ençà de la meva especialització, no puc imaginar-me que els infants amb els que un dia gaudirem a l'escola, no puguin seguir-ho fent després de classe, per falta d'eines a l'hora de jugar. Les joguines adaptades, segons el meu parer, donen a aquests infants una nova perspectiva del joc, sobretot, quan les seves dificultats motores o cognitives són força avançades.

M'agradaria reflexionar finalment, sobre com evolucionarà el món de la joguina adaptada en el nostre país. I espero i desitjo, que aquesta evolució sigui favorable per a tots els infants, que a l'hora de jugar amb altres nens, se senten exclosos.

5. Bibliografía

Albert Gómez M. J. (2006). *La Investigación Educativa*. Madrid: Mc Graw Hill.

Arráez, J. M. (1997). *¿Puedo Jugar yo? El Juego Modificado. Propuesta para la integración de los niños y niñas con necesidades educativas especiales*. Madrid: Proyecto Sur.

Bernal Guerrero A., Velázquez Clavijo M. (1989). *Técnicas de la investigación educativa*. Sevilla: Alfar

Bernardo Carrasco J., Calderero Hernández J. F. (2000). *Aprendo a Investigar en Educación*. Madrid: Rialp

Blanchet, A. (1989). *Técnicas de investigación en ciencias sociales: datos, observación, entrevista, cuestionario*. Madrid: Narcea.

Borja i Solé, M. (1982). *El Joc, eina pedagògica a Catalunya*. Barcelona: Hogar del libro.

Chapela, L. M. (2002). *El juego en la escuela*. Barcelona: Paidós

Chateau, J. (1947). *Le jeu de l'enfant*. Vrin

Cohen L., Lawrance M. (1990). *Métodos de investigación educativa*. Madrid: La Muralla.

Decroly, O. Monchamp, E. (1983). *El Juego Educativo. Iniciación a la actividad intelectual y motriz*. Madrid (Morata).

Gloria and Mike Taylor. Consultat 20 de Maig de 2015 des de: <http://www.special-needs-toys.co.uk/content/35/about-us>

Guitart Aced, R.(2004). *Jugar i divertir-se tothom. Recull de jocs no competitius*. Barcelona: Graó.

Hegeler, S. (1965). *Como elegir los juguetes*. Buenos Aires: Paidos.

- Herrero Grandoso, I. (1990). *La simulació a l'aula. El joc com a eina didáctica*. Barcelona: Eumo Editorial.
- Hetzer H. (1978). *El juego y los juguetes*. Buenos Aires: Kapelusz.
- Huizinga, J. (1968). *Homo ludens*. Madrid: Alianza.
- Kok, A.J., Kong T.Y., and Bernard-Opitz, V. (2002). A comparison of the effects of structured play and facilitated play approaches on preschoolers with autism: A case study. *Autism*, 6(2), 181-196.
- Mediàtric. Consultat el 12 de març de 2015 des de: www.mediàtric.com
- Moreno Murcia, J. A. (). *Aprendizaje a través del juego*. : Ediciones Aljibe.
- Penchansky de Bosc, S. Szulanski, S. Castro, C. Clotilde, M. Vallejo, A. Rogozinski, V. Cañeque, H. (2009). *El Juego. Debates y aportes des de la didáctica*. Barcelona: Cep.
- Sarazanas, R. Bandet, J. (1982). *El niño y sus juguetes*. Madrid: Narcea
- Vila, P. *Qué els duran els reis als nostres fills?* Barcelona :Nadal 1912/1923 opuscle/s.p.i.
- Vigotsky, Lev S (1978). *Pensamiento y lenguaje*. Madrid: Paidós.

LA DISPONIBILITAT I L'ÚS DE JOGUINES
PER A INFANTS AMB NECESSITATS
EDUCATIVES ESPECIALS.
LES JOGUINES ADAPTADES

“Treball de Final de Grau de Mestre d'Educació Primària”

ANNEX

Maria Garcia Folguera

Tutora: Marta Marimon Martí

Any acadèmic: 2014 – 2015

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Vic, 15 de maig del 2015

ANNEX 1: Entrevista a les mestres

Entrevista 1: Mestra en un centre d'Educació Especial

Maribel Lopez – Sotsdirectora de l'Escola Especial La Sagrera.

A continuació es troba l'entrevista amb l'educadora especialitzada en Fisioteràpia, Maribel López, qui s'ha dedicat a l'Educació Primària i Secundària de persones amb necessitats educatives especials, durant més de quinze anys, a la ciutat de Barcelona.

- Maria Garcia (MG): Bon dia Maribel, moltes gràcies per oferir-te a proporcionar-nos el teu parer entorn a les joguines adaptades.
- Maribel Lopez (ML): Bon dia Maria. De res. Estic contenta de poder col·laborar.

- MG: Primer voldria plantejar-te: Quin paper trobes que té el joc a la vida dels infants?

- ML: Per mi, el joc és molt important. Sobretot amb nens amb dificultats d'aprenentatge. Amb el joc és com s'aprèn.

A la meua escola, hi arriben nens i nenes derivats d'escoles ordinàries, que tenen un dictamen de l'EAP. És a dir, la nostra escola té un perfil molt específic, ja que tots els alumnes presenten trastorns de conducta o bé dificultats en l'aprenentatge representades per TDAH, Síndrome de Down... Tots ells tenen un pla individualitzat i segueixen, al seu ritme, els mateixos continguts (les mateixes assignatures, etc.) que ofereix l'escola ordinària.

- MG: Creus que la finalitat del joc ha de ser més aviat lúdica o pedagògica?

- ML: Sempre lúdica. Els nens han de passar-s'ho bé. Pot tenir finalitat educativa, però jo penso que és més important la finalitat lúdica en el joc.

- MG: En el teu centre, es dedica temps per a que els nens juguin? Quant?

- ML: Sí. Amb els més petits (de set a dotze anys), dediquem més temps al joc que amb els alumnes d'entre dotze i divuit anys. De fet, els petits, treballen per projectes i racons, on sempre s'inclou el joc. A més, totes les assignatures utilitzen la metodologia del joc a l'hora de explicar els continguts.

Respecte a la quantitat, mínim dediquem una tarda a la setmana al joc. La tarda la poden dedicar a jocs més lúdics o més educatius, segons els seus interessos. Els hi deixem que ells els triïn.

Els últims minuts del dia, també són per jugar.

Als nens els hi agrada fer competicions, per exemple de jocs matemàtics com el “rummy cub” o el bingo, on hi participa tota l’escola.

- MG: L’objectiu del joc en a l’Escola Especial La Sagrera, té algun plantejament educatiu?

- ML: Sí. Com et comentava, a totes les assignatures es fan jocs, com a mínim un cop per setmana. Educació Física és on més juguen, però també hi ha assignatures dedicades al joc, com l’assignatura d’Escacs.

La logopeda del centre, té una aula plena de joguines. Ella en concret fa servir molt el joc i joguines. Té molts materials a la seva classe.

- MG: Quins tipus de jocs teniu? Individuals, col·lectius...?

- ML: En tenim tant individuals com de grup. Intentem barrejar els grups de nens que tenen més dificultats amb els que ja dominen. Per exemple, quan juguen al joc de cartes UNO, s’ajuden uns i altres i no els hi costa tant.

- MG: Dins l’escola, els jocs i joguines estan diferenciats segons les necessitats de cada infant o són els mateixos per a tots els alumnes?

- ML: Les joguines normalment són les mateixes per tots els nens. També tenim alguns materials adaptats, i joguines més específiques, com els escacs gegants. Però no deixen de ser escacs. Més aviat, són les regles del joc i no les joguines o materials, el que adaptem al nivell dels nens.

En jocs de cartes, tots fan servir les mateixes, però com més petits són els nens, més avantatges tenen (més “comodins”, trios, etc.), i el repte augmenta amb l’augment de l’edat (les normes són més estrictes... en general, tenen menys facilitats, per a que el joc no els sembli infantil).

- MG: Podries dir algun exemple de joguines que feu servir més?

- ML: Hi ha diverses joguines que utilitzem molt. Les cartes els hi agraden força. En tenim de més grans de la mida habitual. També utilitzem ninots, titelles... especialment en tasques de logopèdia.
El que més dominen, són els jocs d'ordinador. Són molt bons per aprendre. Tot i que, potencien la individualitat. L'únic inconvenient és que amb l'ordinador, els nens no poden jugar en grup, i no podem treballar molts valors com el de compartir o l'empatia.
- MG: Disposeu de joguines adaptades, o joguines "convencionals" que s'hagin modificat d'alguna manera?
- ML: Una joguina és una joguina. Qualsevol joguina es pot adaptar, per exemple retirant les peces que són molt petites. Però, els nens juguen amb tot. Fins i tot, d'una pilota amb picarol per nens cecs, tots acaben inventant un joc on participa tothom, i li saben donar noves utilitats.
- MG: Opines que el fet de l'existència d'aquestes joguines adaptades, fomenta en algun cas el sentiment d'exclusió dels nens amb necessitats educatives especials?
- ML: No. Crec que la frustració es dóna més en nens que no tenen dificultats cognitives sinó motrius. Es frustren perquè són totalment conscient de les coses que no poden fer, a nivell de moviments.
Les joguines no adaptades, són les que exclouen. No les adaptades.
Per exemple, amb els nens amb Síndrome de Down, simplement s'ha de buscar un joc més infantil, perquè la seva edat madurativa és menor. Ni jocs especials ni per nens massa petits. A un nen de setze anys amb síndrome de Down li podem comprar titelles, però a un altre adolescent segurament no li compraríem. Canvien els interessos.
Hi ha molta ignorància sobre el tema. Amb els jocs de taula, hi ha nens que sorprendrien lo bé que ho fan.
- MG: Per acabar, podries fer una reflexió entorn al tema, relacionat amb els pares?

- ML: Als pares, els hi falta temps per jugar amb els nens. No falten joguines, falta dedicació.

Els hi diria que a vegades les joguines sobren. He vist molts nens que inventen jocs amb una simple pedra. Es fan la seva pel·lícula i s'ho passen bé. Per tant, una joguina, sigui com sigui, el que importa és que sigui lúdica. Si aprenen amb ella, d'acord, però un llibre no és una joguina, ni ho ha de ser.

Els nens, el que volen és que els hi facin cas. Prefereixen jugar contra un adult per motivar-se que sols. També s'ho passen millor quan juguen entre ells. El que més costa és fer que els pares juguin. Hi ha de tot, però normalment costa.

- MG: Això és tot, Maribel. Moltes gràcies per dedicar-nos el teu temps.
- ML: Cap problema. Fins aviat.

Entrevista 2: Mestra en un centre d'Educació Especial

Mercè Ximenis – Educadora i Fisioterapeuta a l'Escola Educativa Especial La Guimbarda.

A continuació, es troba l'entrevista amb Mercè Ximenis, qui porta més de deu anys educant i tractant com a Fisioterapeuta amb nens i nenes pluridiscapacitats, greument afectats, de l'Escola Guimbarda de Barcelona.

- Maria Garcia (MG): Bon dia Mercè, moltes gràcies per oferir-te a proporcionar-nos el teu parer entorn a les joguines adaptades.
- Mercè Ximenis (MX): Bon dia. Espero poder-te ajudar.

- MG: Primer t'agrairia que ens parlessis una mica sobre la teva escola i els nens amb qui trebal·leu.
- MX: Jo sóc fisioterapeuta. L'escola es diu La Guimbarda, i els nens que venen tenen entre tres i vint anys. Tots estan greument afectats per discapacitats. Jo concretament, treballo amb els casos més greus. La meva classe comprèn nens d'entre nou i disset anys.

- MG: M'agradaria plantejar-te: Quin paper trobes que té el joc a la vida dels infants?
- MX: Un paper molt important. Tot i que en els nens més afectats, és menys rellevant, els nens aprenen jugant. Els menys afectats juguen més. Els meus, no poden jugar gaire, a causa de les pròpies limitacions de cadascun.

- MG: Creus que la finalitat del joc ha de ser més aviat lúdica o pedagògica?
- MX: S'han de barrejar les finalitats. En el meu cas, penso que val la pena invertir temps en jocs i activitats educatives que lúdiques.

- MG: En el teu centre, es dedica temps per a que els nens juguin? Quant?
- MX: Sí. A les hores de pati, fem trenta minuts al matí, i gairebé dues hores al migdia, per jugar. A les classes, també juguem, mitjançant titelles i "jocs simbòlics".

- MG: L'objectiu del joc a l'Escola La Guimbarda, té algun plantejament educatiu?
- MX: Sí. Sobretot amb els jocs informàtics i els de causa-efecte.

- MG: Quins tipus de jocs teniu? Individuals, col·lectius...?
- MX: Tots els jocs són individuals. Els nostres nens no poden jugar entre ells, ja que gairebé no es poden ni comunicar amb nosaltres, els educadors. A més, costa molt que, quan trobem un joc al qual pugui jugar un nen, no sempre és atractiu per ell. Depèn dels seus interessos.

- MG: Estan diferenciats, per tant, segons les necessitats de cada infant.
- MX: Exacte. Per exemple, tenim molts "power points", que inclouen música i imatges que a determinats nens els hi agraden especialment. Ells els posen, canvien de diapositiva, etc. I nosaltres els hi facilitem els estímuls que més els hi agraden.

- MG: Podries dir algun exemple de joguines que feu servir més?

- MX: I tant. Hi ha ninots que prement un commutador, comencen a caminar. I prement de nou, para. Són les joguines que anomenem de causa-efecte. També tenim una mica de joguines de construcció. Bàsicament, cotxes i encaixos. Tot i així, predomina la joguina adaptada, que inclou efectes de música, llums, etc. I s'entretenen molt posant-los en marxa i parant-los. Els "power points" que et deia abans, també ens ajuden molt.
- MG: Disposeu de joguines adaptades, o joguines "convencionals" que s'hagin modificat d'alguna manera?
- MX: Sí. Molt pocs nens poden jugar amb joguines tradicionals com la fireta, cuineta... No poden fer-ho servir degut a la seva afectació, tant a nivell motriu com intel·lectual. La majoria de les joguines que et descrivia, han estat modificades per nosaltres. Gairebé sempre comprem joguines convencionals i hi afegim commutadors, perquè poden arribar a ser igual d'útils que les adaptades, però són difícils d'aconseguir i molt cares.
- MG: Opines que el fet de l'existència d'aquestes joguines adaptades, fomenta en algun cas el sentiment d'exclusió dels nens amb necessitats educatives especials?
- MX: No, les joguines adaptades no exclouen. Al contrari, apropen els nens al joc. No crec que infonguin cap frustració. Al revés. Aquestes joguines són les úniques que poden fer servir. L'exclusió és més de cara al mercat, ja que costen de trobar joguines que vagin bé als nostres nens.
- MG: Per acabar, podries fer una reflexió entorn al tema, relacionat amb els pares?
- MX: Els pares treuen importància al joc. Els nostres alumnes tenen grans dificultats en molts aspectes de la vida, i els pares, dediquen la majoria del temps a atendre les seves necessitats, no de joc.

Entorn a les joguines, des de l'escola informem als pares amb més inquietuds.

Normalment, són pares de nens menys afectats, que poden jugar.

- MG: Això és tot, Mercè. Moltes gràcies per dedicar-nos el teu temps.
- MX: De res. Visita'ns sempre que vulguis!

ANNEX 2: Entrevista a les mares

Entrevista 3: Família d'un infant amb necessitats educatives especials

Eva Costi – Mare de l'Adrià, 11 anys.

A continuació, es troba l'entrevista amb Eva Costi, qui porta onze anys educant el seu fill Adrià, alumne de l'Escola Especial La Sagrera, a Barcelona.

- Maria Garcia (MG): Bona tarda Eva, moltes gràcies per la teva col·laboració amb aquesta entrevista.
- Eva Costi (EC): Bona tarda, Maria. Encantada d'atendre't.

- MG: Quina dificultat presenta l'Adrià?
- EV: El meu fill té Síndrome de Down.

- MG: Amb quines limitacions es troba a l'hora de jugar amb alguna joguina?
- EV: Troba moltes limitacions, per exemple quan les joguines tenen molta explicació (text, lletra...) i poques imatges. Les instruccions de molts jocs, s'expliquen només amb texts molt llargs que el nen no pot llegir i comprendre. Necessita la nostra ajuda per a que li diguem com funciona el joc. Si no li expliquem, ell juga amb els materials, però a la seva manera. Els fa servir per altres coses.

- MG: Quin criteri utilitzes a l'hora de comprar-li una joguina?
- EV: Sobretot li busco coses molt visuals, i peces més aviat grans de jocs de construcció. Que no semblin infantils o per bebès, però que no li semblin massa difícils de manipular. Li costa molt jugar amb peces petites.

- MG: Utilitza joguines adaptades?
- EV: No utilitza joguines adaptades. Jo li adapto les joguines si li cal. Li trec les peces petites, canvio regles que no li agraden o li costa comprendre, etc.

- MG: Has rebut algun tipus d'ajuda per guiar-te quan a l'elecció d'aquestes joguines?
- EV: No. He parlat amb altres mares i hem buscat algunes joguines juntes, però no em convencen.
- MG: Trobes que les joguines, i en concret les adaptades, tenen un paper imprescindible per a l'infant?
- EV: Sí. Sobretot amb nens amb Síndrome de Down, ja que no comprenen tant bé moltes coses, i la seva millor via per entendre i aprendre és jugar.
- MG: Què que és el que més et preocupa o molesta sobre la situació de les joguines adaptades en el mercat? Què creus que podria millorar quant a aquest recurs?
- EV: Em sembla que costa molt trobar jocs que els hi sigui fàcil de manipular, amb un disseny d'acord amb l'edat. Normalment tot el que els hi va bé per manipular, és massa infantil.
Segur que millorarien joguines com "play mòbil", si les peces tan sols fossin una mica més grans. O que els encaixos d'algunes altres joguines de construcció, no fossin tan exactes.
- MG: Això és tot. Moltes gràcies per la teva ajuda, Eva.
- EV: Gràcies a tu. Molta sort.

ENTREVISTA 4: Família d'un infant amb necessitats educatives especials

Alícia Blecua – Mare de l'Àlex, 9 anys.

A continuació, l'entrevista amb Alícia Blecua, entorn al seu fill Àlex, de nou anys, alumne de l'Escola La Guimbarda, a Barcelona.

- Maria Garcia (MG): Bon dia Alícia, moltes gràcies per la teva col·laboració amb aquesta entrevista.
- Alícia Blecua (AB): Bona dia, Maria. De res.

- MG: Quina dificultat presenta el teu fill Àlex?
- AB: L'Àlex té paràlisi cerebral distònica. Fa moviments incontrolats. El seu cervell té moltes dificultats per organitzar el moviment, no el controla. Va amb cadira de rodes o a vegades caminadors.
La motricitat de les seves mans és molt justa. Només engrapa (no fa la pinça) objectes bastant grans.
Té dificultats visuals, i sol tòrcer el cap per acomodar millor la vista.
- MG: Amb quines limitacions, per tant, es troba a l'hora de jugar amb alguna joguina?
- AB: Moltes. Manipular li costa moltíssim. I també a nivell cognitiu, ho té bastant complicat. Ho està treballant i es comença a comunicar utilitzant una via alternativa de comunicació, el plafó. Nosaltres a casa l'entendem perquè el coneixem molt.
- MG: Quin criteri utilitzes a l'hora de comprar-li una joguina?
- AB: Bàsicament que sigui de música i sons, que és el que més disfruta. També miro que li puguem posar un commutador causa-efecte. Tenim alguns jocs d'ordinador, molt bàsics, de vídeos amb cançons i imatges. Ell mateix sap parar-ho, canviar d'imatges i tornar enrere per repetir les que més li agraden.
- MG: Utilitza joguines adaptades? On les has comprat?
- AB: Sí. Sempre estan adaptades, menys les més senzilles, com algunes que fan so i llum. A la botiga especialitzada Mediatric, aquí a Barcelona, trobo varies joguines que li van bé i li agraden.
- MG: Has rebut algun tipus d'ajuda per guiar-te quan a l'elecció d'aquestes joguines?
- AB: Sí. A l'escola i al Centre de Recursos de Can Dragó. Per saber si li agraden, observem si somriu oriu quan les utilitza.

- MG: Trobes que les joguines, i en concret les adaptades, tenen un paper imprescindible per a l'infant?
- AB: Sí. Fan el paper de motivar-los, causar interès, divertir... ja que en general tenen moltes dificultats.
A més jo crec que sempre va junt el fet que es diverteixi i pugui aprendre o treballar. Les dues finalitats en el cas de l'Àlex van sempre lligades. Són absolutament indivisibles.
- MG: Què que és el que més et preocupa o molesta d'aquesta situació? Què creus que podria millorar quant a aquest recurs?
- AB: El que més em molesta és la poca varietat que trobo en el mercat. Crec que podrien millorar moltes coses, començant pel preu. Hi ha moltes joguines pràcticament inaccessibles.
- MG: Aquestes han estat totes les preguntes. Moltes gràcies per la teva ajuda, Alícia.
- AB: De res, Maria.

ANNEX 3: Entrevista a l'especialista del sector de la joguina

Entrevista 5: Especialista en les joguines adaptades

Laia Díaz– Cap del Departament de Pedagogia del Mediàtric.

A continuació, l'entrevista a la Laia, psicopedagoga amb el màster d'Educació Especial, amb més de cinc anys d'experiència en el Mediàtric, centre de venda de materials ortopèdics de Barcelona. Dins del seu Departament, ven tot tipus de joguines adaptades per a infants entre els 0 i 14 anys.

- Maria Garcia (MG): Bona tarda Laia, primer de tot agrair-te la teva col·laboració per dur a terme l'entrevista.
- Laia Díaz (LD): Bona dia, Maria. No és res.

- MG: He pogut observar que no teniu les joguines adaptades exposades a botiga, tampoc informació de que les teniu. Com arriben, per tant, els compradors d'aquestes, al Mediàtric?
- LD: Si, les joguines les guardo a les sales que tenim al pis de baix. Després t'ho mostraré. No les tenim per la botiga perquè funcionem molt per la venda per catàleg, també per la pàgina web o bé fent visites a les escoles d'Educació Especial de Barcelona. Les he visitat gairebé totes. En època de Nadal, també fem paradetes a festes i activitats diverses on hi van famílies amb nens amb necessitats educatives especials i compren força. És l'època de l'any que més venem aquestes joguines.

- MG: Quin tipus de clients venen normalment a la botiga a comprar joguines adaptades i quin criteri utilitzeu per recomanar-les?
- LD: Normalment venen famílies amb els seus fills amb necessitats educatives especials. Primer de tot, fem una valoració de l'infant a partir de les dades que ens proporcionen altres especialistes que coneixen més les capacitats del nen o nena en concret. No tenim, per tant, un únic criteri a l'hora de recomanar una joguina perquè tots els nens i nenes tenen unes necessitats totalment diferents

i se senten atrets per diferents coses, com ara llums o textures, encara que tinguin la mateixa discapacitat. Un cop s'ha valorat al petit/a, els diferents materials adaptats que li poden ser útils, depenen de les seves necessitats, en el cas de les joguines normalment els pares valoren el preu i les reaccions de l'infant davant dels estímuls que li dóna la joguina. També venen famílies buscant un producte en concret, recomanat per una mare o pare d'un infant de la seva mateixa classe o especialistes que utilitzen les joguines en les seves classes.

- MG: Quines joguines adaptades teniu actualment?
- LD: En aquesta època tenim poc stock de joguines, ja que és una temporada en la que hi ha molt poca demanda, com que són productes molt cars, les famílies i educadors no venen sovint a comprar-ne. Sobretot, com he dit abans, al nadal és quan més les venem i més joguines adaptades tenim.
Actualment, tenim cortines somatosensorials, que s'activen amb el tacte i fan cançons, llums grans amb vibracions i música, peluixos que fan sons, ventiladors que s'activen amb un pulsòmetre, circuits i cotxes dirigibles amb els comandaments adaptats a partir de commutadors. La majoria de les joguines són de causa-efecte, les acostumen a comprar per a nens amb Paràlisi Cerebrals.
- MG: D'on obteniu les joguines adaptades?
- LD: Les comprem per internet a una empresa molt coneguda dins del sector anomenada "Enabling Devices", compta amb molts materials adaptats, ja que aquí no en fabriquen. Són molt cares les joguines adaptades.
- MG: Coneixes altres botigues a la ciutat que venguin joguines adaptades?
- LD: Si, en conec una que es diu "Bjadaptacions", però tenen molt poques joguines adaptades, es dediquen més a la comunicació, venen molts materials adaptats per comunicar-se, i tenen alguna joguina adaptada també, però no gaires.

- MG: Quin cost tenen les joguines adaptades que venen?
- LD: Les joguines normals que se'ls hi ha fet alguna adaptació, per exemple, un circuit amb un commutador, hauries d'afegir al cost de la joguina normal 20 o 30 euros per fer l'adaptació. També depèn molt del tipus d'adaptació que s'hagi de fer. I les joguines dissenyades directament per nens amb discapacitats, al haver de demanar-les des de tant lluny, hem de pagar el transport i taxes que poden arribar a costar 300 euros en total. Com es el cas, de les cortines somatosensorials.
- MG: Per últim, què penses sobre el fet que aquestes joguines tinguin un paper tant minoritari dins del mercat del sector, i no es trobin a les botigues de joguines ordinàries?
- LD: Trobo que el fet que no es fabriquin joguines adaptades aquí a Barcelona i que les haguem d'importar d'altres països com els Estats Units és un fet que fa que a moltes empreses no els interessi tenir-les en el mercat. El nombre de compradors de joguines adaptades és molt inferior als compradors habituals de joguines ordinàries. Tot i que penso que no és impossible ampliar la venda d'aquest recursos, ja que són molt útils pels infants amb necessitats educatives especials, tant en l'aspecte més lúdic com la finalitat educativa que tenen moltes de les joguines. Com també, poder fer joguines amb la possibilitat d'adaptar-se, connectors simples amb els que després només haguessin de comprar les adaptacions necessàries (commutadors, altaveus, etc.).
- MG: Doncs això és tot, moltes gràcies per concedir-me l'entrevista Laia.
- LD: De res, espero que t'hagi servit pel treball.

ANNEX 4: El quadre d'observació

ÍTEMS A OBSERVAR	EMPRESA MULTINACIONAL	EMPRESA NACIONAL	EMPRESA ESPECIALITZADA
Hi ha senyalitzacions en el catàleg o a la pàgina web per saber quina joguina és més adequada per als infants amb NEE?	No, només hi ha informació sobre el que potencien algunes joguines i les edats orientatives a qui van adreçades.	No, el catàleg està dividit en edats, seccions i classifica alguns tipus de joguina. No especifica cap informació que serveixi com a guia per comprar un regal per un nen amb NEE.	Si, el catàleg explica la finalitat de cada joguina per guiar als pares i mares amb fills amb NEE a escollir la joguina més adequada per a ells. Per exemple, relaciona molts dels productes de causa-efecte, per exemple, Ninos que al apretar s'activa un molinet que fa vent, van més aviat destinats a nens i nenes amb paràlisi Cerebral.
Els productes exposats tenen senyalitzacions per saber si les joguines són adequades per tots els infants amb NEE?	No, proporcionen la mateixa informació que en el catàleg, en les senyalitzacions dels preus. En els propis productes surten	No, alguns productes per raons de seguretat tenen senyalitzacions d'edat.	No, els productes venen sense caps. Es deixa que els nens experimentin primer, quina és la joguina que més els hi agrada.

	marcades les edats orientatives.		
Hi ha joguines adaptades per als nens amb NEE?	No.	No.	Si.
Comparació del preu d'una joguina adaptada amb una de semblant ordinària.	Preu d'un tambor: 24.95 € Preu d'un cotxe amb radiocontrol: 39.95 €	Preu d'un tambor: 26.95€ Preu d'un cotxe amb radiocontrol: 42.75€	Preu d'un tambor amb adaptacions: 280 € Preu d'un cotxe amb radiocontrol adaptat: 100€
Els productes comparats, amb el producte adaptat tenen moltes diferències a part de la pròpia adaptació?	És el mateix tambor i el mateix cotxe.	El tambor és igual i el cotxe és força semblant. Té algunes llums i sons també.	